

ĮVYKIAI, PROBLEMOS, NUOMONĖS

KODĖL NENORIME RAŠYTI „AUŠRAI“? – Petras Maksimavičius	3
LITUANISTIKA IR LIETUVYBĖ – MINTYS IR PAMAŠTYMAI PO LITUANI- STŲ KONFERENCIJOS DRUSKININKUOSE – Janina Macukonienė	6
PUNSKIEČIO NUOTRAUKOS „LITEXPO“ PARODOJE	8
ATMINIMO RENGINYS – „ Aušros “ inf.	8
2016 METŲ STATISTIKA – „ Aušros “ inf.	14
ŠVENTINIS SUSITIKIMAS „VILTELĖS“ KLUBE – Vida Jolanta Stanke- vičienė	15

KALBOS KERTELĖ

<i>MŪSIŠKAI ŠNEKANC.</i> JAUNIMO KALBOS TYRIMAMS NĖRA PABAIGOS – Jurgita Stankauskaitė	9
--	---

ŠVIETIMAS

PUNSKO KOVO I I-OSIOS LIETUVIŲ LICĖJUI – BRONZA! – „ Aušros “ inf.	10
„KAI MAŽAS NEBEMOKI JAU BŪTI, O KAIP DIDELIS BŪT – NEŽINAI“ – Gabrielė Krakauskaitė	11
ŠIMTADIENĮ PRISIMINUS – Alicija Paškevičiūtė	13

IŠĖJĘ NEGRĮŽTI

SIGITAS. ANTROJI VIDUGIRIŲ ČERNELIŲ ATSIŠVEIKINIMO DALIS – Irena Gasperavičiūtė	17
---	----

ŽMONĖS

GREITAI PRABĖGO GYVENIMAS – Eugenija Pakutkienė	21
--	----

SKELBIMAI

SPAUDA RAŠĖ

LIETUVOS ŽINIASKLAIDA	26
-----------------------------	----

Viršeliuose:

Šimtadienis. Iš kairės: A. Paškevičiūtė, E. Valinčiūtė (Virginijos Karčiauskienės nuotr.)

Vienatvė. Nuotrauka eksponuota „Litexpo“ parodoje (Valdo Žilionio nuotr.)

REDAKCIJOS ADRESAS:

16-515 Puńsk, ul. A. Mickiewicza 23
tel./faks. 87 5161 416
www.e-ausra.pl
ausra@o2.pl

LEIDŽIA:

Lenkijos lietuvių draugija
16-500 Sejny, ul. 22 Lipca 9
tel./faks. 87 5162 125

Vyr. redaktorė – Irena Gasperavičiūtė
Redakcijos sekretorius – Petras Vitkauskas
Stilistė, korektorė – Birutė Burdinaitė-Ołow
Techn. redaktorė – Aldona Jonušonytė

KORESPONDENTAI: Petras Maksimavičius,
Eugenija Pakutkienė, Jurgita Stankauskaitė

Spausdino „Aušros“ leidyklos spaustuvė.

Numeris pasirašytas spaudai 2017-02-10.

Rankraščiai taisomi ir trumpinami redakcijos
nuožiūra. Redakcijos nuomonė nebūtinai sutam-
pa su autorių nuomone.

„Aušros“ redakcijos sąskaita:

BS Sejny O/Puńsk, ul. A. Mickiewicza 52,
16-515 Puńsk
Nr. 33 93540007 0070 0000 0198 0008
SWIFT / BIC kodas: POLU PL PR

Lenkijos lietuvių draugijos sąskaita:

BS Sejny, ul. Marchlewskiego 1, 16-500 Sejny
Nr. 23 93540007 0000 0000 0198 0002
SWIFT / BIC kodas: POLU PL PR

RUCH S.A. vykdoma prenumerata

Spausdinto leidinio prenumeratą galima užsakyti
tiesiogiai interneto tinklalapyje www.prenumerata.
ruch.com.pl. Kilus klausimų, prašom rašyti el. p.
adresu prenumerata@ruch.com.pl arba skambinti
„RUCH“ Klientų aptarnavimo centrui tel. 22 693
70 00 arba 801 800 803 (darbo dienomis 7–17 val.).
Skambučio kaina priklauso nuo operatoriaus.

Zrealizowano dzięki dotacji Ministra Spraw
Wewnętrznych i Administracji.

Ministerstwo
Spraw Wewnętrznych
i Administracji

Projektą iš dalies
remia Spaudos, radijo
ir televizijos rėmimo
fondas (26-27 psl.).

SPAUDOS,
RADIJO IR
TELEVIZIJOS
RĖMIMO
FONDAS

Mieli skaitytojai!

IRENA GASPERAVIČIŪTĖ

Artėja Lietuvos valstybinės šventės Vasario 16-oji bei Kovo 11-oji. Ir ne už kalnų didžiausios katalikų šventės – Velykos. Proga pamąstymams esminiais klausimais – tautiškumo ir tikėjimo, tai yra pasvarstymams tapatybės tema. Štai šioje „Aušroje“ Petras Maksimavičius ragina visus nebūti abejingiems ir rašyti „Aušrai“. Taigi prisijungiu prie jo raginimų, gal kiek papildydama, kad rašyti galime ne tik probleminius straipsnius, bet ir pasidalinti savo mintimis apie atliktus darbus, apie tai, kaip paminėjome valstybines šventes, kaip ruošiamės įprasminti artėjantį Lietuvos 100-metį. Kuo daugiau žmonių kurs „Aušrą“, tuo ji bus įvairesnė, spalvingesnė, įdomesnė ir prasmingesnė.

Smagu, kad šįsyk mūsų leidinys jaunatviškas – jame bent keletas straipsnių, rašytų jaunimo ir apie jaunus žmones. Štai neseniai praūžęs Šimtadienis – viena labiausiai įsimintinų mokyklinių švenčių. Jaunatve trykšta net ir „Aušros“ viršelį.

Jurgita Stankauskaitė irgi rašo jaunimo tema, tik kiek kitu aspektu – pasižiūri į jo vartojamą kalbą, tiksliau – žargoną, kuriame gausu anglicizmų, polonizmų, trumpinių iš šių kalbų. Tai tam tikra mišrainė. Vyresniosios kartos atstovas ne visada ir supras tą „koduotą kalbą“. Kaip sako straipsnio autorė, jaunimas kaip kalba – taip rašo. Ji nevertina šio reiškinio kategorijomis „blogai – gerai“. Gal ir teisingai daro, nes įvertinus nekas ir keičiasi. Svarbu, kad vis dėlto mokėtume bendrinę kalbą ir bent viešai ją vartotume.

Baigdama norėčiau priminti, kad artėja Kalbos dienos. Laikotarpis nuo vasario 16 iki kovo 11 d. paskelbtas Lietuvos kalbos dienomis. Visi kartu pamąstykite, kaip jas galėtume įprasminti. Lauksime Jūsų minčių!

Kodėl nenorime rašyti „Aušrai“?

Kai kam šis straipsnis atrodys keistas. Parašyti šia tema ir tokia forma paskatino dvigubai už mane jaunesnis „Aušros“ skaitytojas. Prasitariau jam, kad jau nėra apie ką rašyti, viskas parašyta, nėra kuo sudominti skaitytojus. Jis pasiūlė panagrinėti, kodėl „Aušrai“ trūksta vadinamųjų probleminių straipsnių, ir paraginti skaitytojus aktyviau įsitraukti į žurnalo kūrimo procesą. Nežinau, ar pavyks jo lūkesčius patenkinti, bet pabandysiu.

PETRAS MAKSIMAVIČIUS

Dažnai susimąstau: tiek daug įdomių ir protingų žmonių mūsų bendruomenėje, tad kodėl jie nenori pasidalinti savo mintimis „Aušroje“? Vieni gyvena Seinų ir Punsko krašte, kiti išsibarstę po visą pasaulį. Gerai, jeigu rašo atsiminimus ir deda į savo stalo stalčių. Tokiu būdu vis dar išlieka tikimybė, kad kada nors tos mintys išvys dienos šviesą ir bus kitiems naudingos, gal įkvėps naujiems darbams. O jeigu to nedaro? Tokiu atveju sukaupę informaciją, patirtį, talentus prarandame visam laikui. Iš pat pradžių priimkime prielaidą, kad nenoras rašyti nesusijęs su „Aušros“ redakcijos redagavimo stiliumi, žurnalo kryptimi, turiniu ir pan. Tai palengvins svarstymą. Žurnalo kryptis ir kiti su tuo susiję dalykai galės būti atskiro straipsnio tema. Mūsų „emigrantus“ taip pat kol kas palikime ramybėje. Pakalbėkime apie mus pačius.

Gerai. Pasakysite: aš nemoku, nežinau, ką ir kaip rašyti. Geriau darysiu tai, ką tikrai išmanau ir moku. Negerai. Galima vadovauti didžiulei

gamyklai ir užtikrinti tūkstančiams žmonių darbą. Bet galima taip pat pasidalinti savo patirtimi ir įkvėpti jaunimą siekti tokios karjeros, mokytis ir tobulėti. Tokia patirtis leidžia žmogui kai ką daugiau matyti ir suprasti, o žinias panaudoti daugelyje kitų sričių. Argumentus „nemoku“ ir „nežinau, kaip“ rašyti iš karto reikėtų atmesti. Gyvename informacijos amžiuje. Visi skaitome, mokame rašyti. Gramatikos ir rašybos klaidas pataiso kompiuteriniai teksto redaktoriai. Datas, citatas pasitikriname „Google“ ar kitose interneto svetainėse. Tai kodėl nerašome? Gal tai problema mūsų mokyklų, kurios negėba paruošti absolventų tokiam elementariam bendravimui su pasauliu? Bendravimą suprantu taip: ne tik perskaitau, išklausu ir parašau anoniminį komentarą, bet ir stengiuosi viešai, visiems girdint perteikti ir apginti savo argumentus, idėjas. Tokie gebėjimai gyvenime labai praverčia. Gal tai tapo esmine mūsų organizacijų problema, kad jos jau neranda naujų lyderių ar tie nauji lyderiai

nesiveržia į visuomeninį gyvenimą. Kita vertus, nesu tikras, ar tai gera diagnozė. Paimkime paprastą pavyzdį. Kai ateina metas kalbėti (rašyti) apie su visa bendruomene susijusias problemas, dažnai nepuolam į diskusijas, stengiamės pirma išklausti kitų nuomonę. Tačiau jeigu, tarkime, matom, jog gavome nepagrįstai didelę sąskaitą už suvartotą elektros energiją, dažniausiai mūsų reakcija būna žaibiška. Ar netiesa?

Grįžkime prie rašymo. Nesakau, kad žmogus, kuris visą dieną dirba fizinį darbą, grįžęs namo dar turėtų noro dalintis savo mintimis apie gyvenimą ir sėsti rašyti straipsnį „Aušrai“. Tačiau visą laiką kartoju, kad darbas, kurį dirbame, nelemia to, ar esame „svarbesni“, ar „mažiau svarbūs“ visuomenėje, ar turime ką jai pasakyti, ar ne. Garsėjančios visame pasaulyje firmos „Apple“ kūrėjas Stivas Džobsas (Steve Jobs) net nebaigė studijų, o pirmąjį kompiuterį su draugu sukūrė tėvo garaže. Taigi daug kas priklauso nuo žmogaus asmenybės, noro tobulėti, siekti užsibrėžtų tikslų, svajonių, o ne nuo to, kokią darbą jis dirba ar kokią mokyklą baigė. Žinoma, tiems, kurie gyvenime turėjo daugiau galimybių mokytis ir jau daugiau pasiekė, paprasčiau. Tačiau iš jų ir daugiau tikimasi išgirsti.

Pasvarstykime, kokia būtų nauda iš rašymo. Išskirčiau dvi sritis, nors jų daug daugiau. Pirmoji – asmeninė. Negi neturiu jokių teigiamų idėjų, kuriomis norėčiau pasidalinti su kitais, ir tomis mintimis juos praturtinti, kurti geresnį pasaulį? Tas „pasaulis“ tai taip pat mus supanti aplinka. Gal tos mano parašytos mintys atkreiptų dėmesį į tai, ką reikia pataisyti darbovietėje, santykiuose su kaimynais, bendradarbiais? Gal leistų suprasti, kaip pagerinti vaikų auklėjimą, kultūrinį gyvenimą, apsaugoti nuo užmaršties tėvų palikimą? Ar blogai, kad vaikai paskaito tėvų mintis, kokių galbūt niekada anksčiau neišgirdavo

ir neišgirs kartu pusryčiaudami ar apsipirkdami parduotuvėje? Ar verta nugyventi visą gyvenimą tik tam, kad nusipirktume kelis automobilius, pasistatytume namą, išvyktume atostogų... ir galų gale apie mus primintų vos keli eklektiški įrašai feisbuke ir antkapinėje lentoje? Žinoma, galima. Ir ar verta idėjas, mintis, kurios mumyse gimsta, pasilikti tik sau arba tik artimam pažįstamų ratui?

Dabar noriu iš karto atsakyti į klausimą, kuris ne vieno jūsų galvoje gimsta. Daugelis galvojate: parašysiu, o po to turėsiu problemų darbe, šaipysis iš manęs, susipyksiu su pažįstamais, bendradarbiais. Taip galvojame ypač tada, kai gyvename mažoje bendruomenėje. Tačiau jeigu toji bendruomenė maža ir visi visus pažįsta, tai ir daugiau turime dėti pastangų, kad ji nuolatos harmoningai vystytųsi. Kodėl mums tai turėtų rūpėti? Todėl, kad esame jos dalis, ir tai sąlygoja, ar būsimė patenkinti savo gyvenimu, sėkme darbe, sutvarkyta aplinka... Ar rašymas gali sukelti įvairių nepatogumų? Visiška netiesa. Pirma, nereikia nieko užgaulioti, kad parašytum tai, ką nori parašyti. Antra, yra daug būdų parašyti taip, kad labai subtiliai atkreiptume dėmesį į vieną ar kitą svarbų klausimą. Girdėjau ir girdžiu šimtus istorijų ir pasakojimų, kur ir ką reikėtų keisti, tobulinti, pataisyti. „Tas pasakė taip, o anas pasielgė kitaip.“ „Jis žudo visos komandos motyvaciją, o ji nesupranta, kas svarbu, o kas nereikšminga...“ Ir Jūs tai girdėjote? Visi esame tik žmonės ir kiekvienam pasitaiko taip kalbėti. Bet kokia iš to nauda? Nors tokie pasakojimai ir tampa vieša paslaptimi, bet neatsiranda noro apie tas problemas rimtai diskutuoti, spręsti jas ir eiti pirmyn. Ne viską galima aptarti ar iškelti per susirinkimą arba posėdį. Žymiai paprasčiau ir produktyviau yra apie kai kuriuos svarbius dalykus užsiminti rašant straipsnį, nuomonę... Visų pirma tokiu atveju turime daugiau laiko apmąstyti, galime pasitarti su draugu, duoti jam paskaityti,

tiksliai sudėlioti tai, ką norime pasakyti. Antra, galime naudoti simbolius, nuorodas, remtis gerais pavyzdžiais... Skaitytojai nėra kvaili, daugeliu atvejų supras, ką norime pasakyti. Gal mums pritaras, gal nepritaras. Tačiau vyks naudinga diskusija.

Antroji sritis platesnė. Seinų ir Punsko kraštas dėl istorinių aplinkybių yra labai specifinis. Ilgus metus gyvename lietuviškoje aplinkoje, tačiau už Lietuvos ribų. Todėl mūsų mąstymo būdas, gal net elgsenos normos, požiūris į lietuviybę, šeimą, tikėjimą yra šiek tiek kitokie. Jie nei geresni, nei blogesni negu didžiojoje Lietuvoje ar kur nors kitur, pvz., lietuvių emigracijoje. Jie tiesiog specifiniai. Kai grįžau po studijų, kurį laiką tikėjausi, kad vykstant technologijų revoliucijai šiame krašte bus galima sukurti gana stiprų informacijos „centrą“ ir skleisti idėjas ne tik apie šį kraštą, bet ir remiantis ta mūsų istorine patirtimi formuoti savąjį lietuvių požiūrį į tautinio ugdymo svarbą, tam tikras šiame krašte išlikusias lietuvių tradicijas, pagarbą tėvų išsaugotai žemei, požiūrį į jos paveldėjimą, kraštovaizdžio ir gamtos saugojimą, prisirišimą prie katalikų tikėjimo, komentuoti visuomeninio ir politinio gyvenimo aktualijas remiantis Lenkijos lietuvių patirtimi ir t. t. Bent tada atrodė, kad potencialo tai daryti yra ir jis nemažėja, kadangi vis daugiau mūsų mokyklų absolventų ne tik įgyja aukštąjį išsilavinimą, bet ir dėl padidėjusio mobilumo dirba labai įdomius darbus beveik visame pasaulyje, įgydami naujos patirties. Juk nereikia sėdėti Seinuose ar Punske, kad pasidalintum savo mintimis „Aušroje“, o per ją patektum į kitus informacijos sklaidimo šaltinius. Kai kas tikriausiai pagalvoja, kad nerašys į „Aušrą“, kadangi jo patirtis, kalbų mokėjimas, analitinis mąstymas vertas „New York Times“ puslapių ar TED (ted.com) rengiamų konferencijų. Žinoma, kad verta užmegzti bendradarbiavimą su

1 AUŠRA

1991 LENKIJOS LIETUVIŲ LEIDINYS

„New York Times“ redakcija, tačiau, mano galva, svarbiau yra ką, o ne kur rašai. Šiais laikais, jei tavo mintys bus genialios, jos bus atrastos nepaisant to, kur gyvensi ir kur jas skleisi. Tad kol neatsiliepi „New York Times“ redakcija, siūlau parašyti „Aušrai“.

Na gerai. Nuo ko pradėti? Nesu joks specialistas ar žmogus, kurio mintys galėtų ką nors įkvėpti. Juolab kad besimokydamas Punsco licėjuje per lietuvių kalbos pamokas „ištempdavau vos trejetui“. Ne todėl, kad buvo prasti ir tendencingi mokytojai ar nesistengiau pasiekti geresnių rezultatų. Mokytojai padarė viską, ką galėjo, bet kai baigęs Berznyko ir Aradnykų mokyklas atvykau mokytis į Punsco licėjų, tiesiog dar nemokėjau

lietuviškai rašyti! Todėl šiandien esu įsitikinęs, kad rašyti visi gali ir turi apie ką.

Vakar štai ką parašiau.

Sausio 13-osios minėjimai mūsų krašte paskatino pagalvoti apie dabartinį gyvenimą ir pasidalinti apmąstymais bei keliomis mintimis iš praeities. Nuo tų istorinių įvykių, kuriuos iš Vilniaus gyvai transliavo didžiausios pasaulio naujienų agentūros, praėjo 26 metai. Labai daug kas pasikeitė Lietuvoje, bet ir pas mus. Man atrodo, kad mes gerai ir ramiai gyvename. Juk dar taip neseniai, prieš dvidešimt kelerius metus, rusų tankai važinėjo Vilniaus gatvėmis. Taip. Tai

tik 170 km nuo Punsco. Tiems, kas gimė po 1990-ųjų, tai skamba neįtikėtina. Aradnykų-Lazdijų sienos perėję saugojo Kalašnikovo automatais ginkluoti rusų saugumo daliniai, tarnybiniai vilkšuniai uostė keleivinių kuprines, o muitininkai ir pasieniečiai nesivaržydami rusiškai, lenkiškai, vėliau ir... lietuviškai keikėsi. Ar dabartiniai mūsų studentai arba tie, kas dažnai lankosi Lietuvoje, gali tai išsivaizduoti? Gyvename visai kitoje epochoje, bet tai nereikia, kad toji ramybė mums duota visam laikui. Ar šiais laikais „Aušroje“ dar reikėtų apie tai rašyti, priminti anuos savaip įdomius ir gražius, bet ir gana sudėtingus laikus?

„Aušroje“ turime tokiomis temomis rašyti. Šiuos įvykius svarbu

priminti jaunimui ir pasakoti, kaip labai teigiamai mūsų gyvenimą pakeitė Lietuvos nepriklausomybės atkūrimas, kiek daug atsirado naujų galimybių: studijuoti Lietuvoje, dirbti, važinėti stebėti pasaulinio lygio krepšinio rungtynes... Prisiminkiu savo pažintį su „Aušra“.

Kai studijavau Vilniaus universitete, mano kursioakai visai nepiktybiškai, bet šaipėsi iš „Aušros“ straipsnių pavadinimų. Tada dar net nesvajojau, kad kada nors galėsiu rašyti „Aušrai“. Juos (taip pat mane) stebino tokie „Aušros“ straipsnių pavadinimai: „Sūneli, Tėvynė tave šaukia“, „Lietuva per amžius bus laisva“. Tai vyko praėjus vos keleriems metams nuo Sausio 13-osios įvykių. Nežinau, kaip kitur, bet „Aušrą“ tada galima buvo paskaityti Vilniaus universiteto Istorijos fakulteto skaitykloje. Ne, ne studentai ją skaitė, bet dalis dėstytojų – tikrai. Jie domėjosi mūsų padėtimi, klausinėjo apie mūsų kraštą per seminarus ar paskaitas. Tai natūralu. Ir jiems, ir mums daug kas buvo nauja. Tęsėsi Atgimimas. Tačiau lygia-grečiai visose gyvenimo srityse sparčiai vyko kita revoliucija. Sausio 13-oji tuo metu buvo negyjanti žaizda, bet Lietuvoje tada jau pradėjo visur skambėti ne „Aušros“ mintys, bet „Pink Floyd“ ir „Nirvanos“ kūriniai.

Kodėl apie tai pradėjau rašyti? Kad suprastume dabartinę Lietuvą, turime suvokti, kaip ji keitėsi ir kodėl vienokie ar kitokie procesai vyko. Tai suvokę labiau mokėsime bendrauti su jos politikais, kultūros kūrėjais, žiniasklaidos atstovais, eiliniaisiais piliečiais. Šiuo požiūriu mes esame turtingesni, kadangi žinome, kaip keitėsi Lenkija, kurioje gyvename. Suprantame ją, kadangi čia baigėme mokyklą, turime daug pažįstamų, žiūrime televiziją, dalyvaujame šalies gyvenime. Todėl galime geriau prognozuoti, kaip toliau klostysis abiejų šalių ir tautų santykiai. Kodėl apie tai neparašius?

Kitą kartą bandysiu parašyti, kaip „Aušra“ gali padėti spręsti mūsų mūsų dienos problemas.

Lituanistika ir lietuvybė – mintys ir pamąstymai po lituanistų konferencijos Druskininkuose

JANINA MACUKONIENĖ

„Kad tauta yra, kad žmogui budi jo tauta, labiausiai matyti, kai pažeidžiamas tautos orumas, savivarba.“ Ši profesorės Viktorijos Daujotytės teiginį išgirdome Lietuvos ir užsienio mokykloms skirtoje konferencijoje „Lituanistika ir valstybė“, kuri vyko Druskininkuose 2016-ųjų gruodžio 8–9 dienomis. Į ją buvo pakviesti ir Lenkijos lietuviškų mokyklų mokytojai. Dalyvavo Seinų lietuvių „Žiburio“ mokyklos mokytojos Irena Gasperavičiūtė, Irena Vaicekauskienė ir Janina Macukonienė. Deja, tik vieną dieną, nors abi dienas galima buvo pasiklausti labai įdomių pasakaitų, pamatyti filmą, dalyvauti diskusijose. Konferencijoje, be minėtos gerai pažįstamos Vilniaus universiteto dėstytojos, daugelio knygų autorės, garsios profesorės V. Daujotytės paskaitos „Nevalstybinė lituanistika – Lietuvos valstybei“, savo mintimis apie „Lietuvybę Lietuvos valstybėje“ dalijosi rašytojas dr. Vytautas Rubavičius, filosofas dr. doc. Naglis Kardelis kalbėjo apie „Mūsų stiprybės šaltinius apokaliptiniais vertybių išsižadėjimo laikais“, politologas doc. dr. Mantas Adomėnas pateikė pasvarstymų apie „Lietuvių kalbą ir Europos civilizaciją“, o režisierius Jonas Ohmanas dalijosi karo lauko Ukrainoje patirtimi (jo pasisakymo tema „Lietuvybės naratyvas apkasuose“).

Artėja labai svarbus Lietuvos valstybės jubiliejus. Jau tik metai beliko iki 100-ojo atkurtos Lietuvos gimtadienio. Tai jaudinanti ir įpareigojanti šventė, primenanti mums didelį tautos ryžtą ir pasiaukijimą žūtbutinėje kovoje už laisvę. „Iš įžeisto tautos

orumo kyla ir kraštutiniai, radikalūs veiksmai.“ (V. Daujotytė) Prieš šimtmetį tokių radikalių veiksmų ėmėsi mūsų tauta, per ilgus šimtmečius budėjusi lietuvių širdyse, neužgesusi, nepaisant okupantų politinės ir ekonominės priespaudos, mėginimų paneigti mūsų kultūrą, sunaikinti raštą ir švietimą. Radikaliems, herojiškiems veiksams lietuvių tauta pribrendo ir devintąjį praėjusio amžiaus dešimtmetį, kai ryžosi vaduotis iš sovietinės priespaudos... Konferencijoje išgirsti pranešimai pažadino daugelį klausimų: Ar tautiniai pakilimai gali kartotis tik kas keletą dešimtmečių? Kaip tai galima pastebėti kad ir mūsų tautos istorijoje? Ar reikia būtinai smarkiai pažeisti tautos orumą, kad žmonės atsipeikėtų? Ar dabartiniai visų pirma savo patogumą vertinantys žmonės reikalui esant būtų pajėgūs aukotis tėvynei? Ar tautos išrinktieji tikrai dirba jos naudai? Ar mes, visą atsakomybę perdavę išrinktiems politikams, galime tikrai jais pasitikėti ir visiškai nusiplauti savo atsakomybę? Ar tikrai nuo mūsų, paprastų piliečių, niekas nepriklauso? Ir... turbūt sunkiausias klausimas: Kada mes, kiekvienas asmeniškai, pamažu tampame savo tautos išdavikais? Į paskutinį klausimą turėtų atsakyti kiekvienas pagal savo sąžinę. Kudirkos žodžiais tariant, tėvynę išduodame, kai iškeičiame ją į „trupinį aukso, gardaus valgio šaukštą“.

Šiuo metu galime džiaugtis istoriniu Lietuvos valstybės stabilumu, šioji tokia gerove. Tačiau, kaip turbūt žmogaus prigimčiai būdinga,

nemokame džiaugtis tuo, ką turime. Užtat labai mokame dejuoti ir sielotis, kad kiti turi daugiau, kad tėvynė per mažai mums duoda ir užtikrina... nors, kartojant kažkieno jau seniai suformuluotą frazę, turėtume „nekleusti, ką man duos Lietuva, o paklausti, ką aš galiu duoti Lietuvai“. Sąlygiška ramybė gali mus užliūliuoti ir, pradėję budrumą, viena kartą galime pabusti labai pasikeitusioje tikrovėje. Režisierius Jonas Ohmanas, dalyvaujantis Ukrainos gynybos kariniuose veiksmuose, pasakojo apie labai sunkią netolimų mūsų kaimynų padėtį, apie niekuo dėtų civilių kančias, prarastus namus, sugriautus gyvenimus. Visai netoli mūsų vyksta baisūs dalykai. Reikia solidarizuotis ir padėti kenčiantiems nuo priešų jėgos, nuo kurios ir mūsų tauta neseniai patyrė daug netekčių ir kuri visai šalia šiuo metu demonstruoja savo karinę galybę. Kaip būtų gera, kad išvengtume skaudžių išbandymų ir vis dėlto susitelktume dideliems darbams savo tautai.

Lietuvybę stiprinant didelį vaidmenį, konferencijos prelegentų nuomone, turi atlikti lituanistai. Lituanistika, pagal V. Rubavičių, tai savaiminė lietuviybės raiška. Taigi lituanistai – tai visi, dirbantys mūsų tautinės kultūros plėtojimo prasme srityje, visi mokytojai ir patriotizmo ugdytojai, ir tiesiog visi, besirūpinantys lietuviybės išsaugojimu. Didžiausia visgi atsakomybė už lietuviybės ugdymą atitenka švietimui. Lituanistinis švietimas turi būti valstybės prioritetinga užduotis ir, kaip pažymėjo profesorė Daujotytė, jis turėtų

būti valstybės kontroliuojamas. Mokytojai dirba su įvairiomis autori-nėmis mokymo programomis. Jose nebūtinai skiriamas tinkamas dėmesys lituanistiniam ugdymui.

Kaip teigė visi konferencijos prelegentai, labai svarbus tautiniam tapatumui išsaugoti kūrybinis darbas. Tik originalioji kūryba gali sustiprinti tautos gyvybingumą. „*Jei neturime ką pasakyti, mūsų gyvenimas tampa baises.*“ (V. Daujotytė) Tautinė kultūra ir literatūra yra prigimtinės, bet nuolat reikalauja naujų atkūrimų. Po bėgimo globalizmo link šiuo metu tautos vėl labiau gręžiasi į tautines kultūras. Patriotinei lituanistikai priešpriešinama mokslinė pragmatiška lituanistika. Tačiau be jausminio išsipareigojimo lituanistikos rutulioti neįmanoma. „*Lituanistas turi nuolat savo ribas ženklinti. Kurti sutarimo pamatus su kitaip mąstančiais.*“ (V. Daujotytė)

Labai įdomų bendrosios sąvokos „kultūra“ aiškinimą pateikė rašytojas V. Rubavičius: „*Kultūra – tai gimtosios kalbos pagrindu sukurtas bendravimas konkrečioje vietoje.*“ Savo pranešime jis įrodė, kokią svarbią vietą žmogaus gyvenime užima gimtoji kalba ir

kaip svarbu kiekvienam žmogui įsivietinti – gyventi ten, kur rutuliojosi ir išaugo sava kultūra. „*Visos gentys ir tautos gyvena savose vietose. Tik savoje vietoje kultūra gali plėtotis. Tik ten ji gyvybinga.*“ Rašytojo teigimu, visavertę kultūrą galima plėtoti tik savoje šalyje ir savos kalbos pagrindu, nes tik tokiomis sąlygomis galima „*reikšti unikalią vietos patirtį ir ją apmąstyti*“. Ir atvirkščiai, žmogus, neturintis galimybių gyventi savoje žemėje, patiria egzistencinę skriaudą. V. Rubavičiaus teigimu, „*ant kultūros pamatų statoma valstybė*“, kuri yra „*aukščiausias tautos egzistavimo būdas*“. Paskaitos autorius labai teigiamai įvertino Smetonos laikais išugdytą lietuvių patriotizmą, kuri prisidėjo prie to, kad jaunimas dėl tėvynės laisvės drįso stoti į partizanų gretas. Tarp tikrų mūsų tėvynės didvyrių išvardijo patį prezidentą Smetoną, Maironį, Šalkauskį, Vydūną.

Konferencijos metu buvo siejamos dėl nepakankamai geros lituanistikos padėties šiais „*apokaliptiniais vertybių išsižadėjimo laikais*“ (M. Adomėnas). Lituanistams kelia nerimą prastas gimtosios kalbos mokėjimas, atsiskleidžiantis abiturios

egzaminų metu, abejingumas tautiniams reikalams, ieškojimas sau gyvenamosios ir darbo vietos svetur... Tartum simbolinė šios situacijos išraiška – Gedimino kalno griūtis. Ją savo pranešimuose paminėjo be maž visi prelegentai. Filosofo Mantto Adomėno teigimu, valstybė – tai dvasinė kategorija. Jos išlikimo garantas – stipri kultūra, o Gedimino kalno griūtis tai valstybės pamatų netvirtumo ženklas, nes fizinė teritorija laikosi ant dvasinės teritorijos. Tik kūrybinėmis galiomis galima sustiprinti tą dvasinę teritoriją, o jos įgauname susisaistę su savo tauta ne formaliais, bet prigimtiniais ryšiais. Žmogus, praradęs galimybę kurti, praranda laisvę. Filosofas visgi pareiškė viliąs, kad mūsų tauta pradės vėl busti, nes „*kiekviena griūtis suteikia jėgų kurti kažką naujo*“.

Konferencijoje išsakytos mokslo žmonių mintys kartais atrodo net šokiruojančios, tačiau jos pagrįstos tyrimais, giliais apmąstymais ir nėra pagrindo jomis netikėti. O kad šiuo metu ne viskas mūsų tėvynėje eina gera linkme, pastebime visi. Tikėkime, kad artėjant garbingam Lietuvos valstybės jubiliejui visi susitelksim ir pagal savo jėgas nuveiksime ką nors naudingo jos labui, jog ateis vėl pakilimo laikotarpis, kad ir ne tokio masto kaip Sąjūdžio laikais. Kaip praneša žinia-sklaida, šią vasarą turi būti pradėti Gedimino kalno šlaitų sustiprinimo darbai. Net jeigu šis istorinis objektas sugriūtų, jis išliktų tautos dvasinėje kultūroje, nes lituanistiniuose darbuose giliai įtvirtintas. Tačiau ateinančioms kartoms visgi labai svarbu, kad ir fiziškai kalnas išliktų, o tauta ne griautų, bet sugebėtų sukrauti naujus kultūros lobius.

Konferencijoje iš kairės: dr. V. Rubavičius, prof. V. Daujotytė, dr. doc. N. Kardelis, dr. doc. D. Kuolys

Punskiečio nuotraukos „Litexpo“ parodoje

„We love Lithuania“, nevyriausybinė organizacija, kurios veiklos rezultatus galime matyti socialiniame tinkle „Facebook“, buvo viena iš 5-osios tarptautinės turizmo ir aktyvaus laisvalaikio parodos ADVENTUR 2017 organizatorių, surengusių Lietuvos nuotraukų čempionatą.

Daugiau nei keturis mėnesius vykęs, subūręs 300 fotografijos entuziastų ir per 1000 nuotraukų sulaukęs Lietuvos nuotraukų čempionatas atrinko 100 gražiausių darbų, išspausdino ant drobių ir eksponavo parodoje Lietuvos parodų ir kongresų centre „Litexpo“. Tarp geriausių nuotraukų buvo ir mūsų kraštiečio, „Aušros“ leidyklos darbuotojo Valdo Žilionio trys nuotraukos.

Sveikiname Valdą ir linkime toliau su entuziazmu fotografuoti bei tobulėti. Sėkmės!

Skrydis į Mėnulį. Nuotrauka eksponuota „Litexpo“ parodoje

Valdo Žilionio nuotr.

Atminimo renginys

„AUŠROS“ INF.

Šių metų sausio 20 d. Vilniaus įgulos karininkų ramovės Didžioji salė vos talpino visus, atėjusius paminėti 92-ojo (gimęs sausio 21 d.) prieš dvejus su puse metų mus palikusio a. a. monsinjoro Alfonso Svarinsko gimtadienio. Nors susitikimas ir vadinosi „Krikščioniškųjų vertybių gynybos ir Bažnyčios socialinio mokymo problemos Lietuvos politikoje“, tai buvo daugiau atsiminimų vakaras nei mokslinė konferencija,

nes daugiausia apie MonsinJORĄ pasakojo jo buvę bendražygiai.

Vyskupas Jonas Kauneckas prisiminė mons. A. Svarinską kaip bebaimį kunigą ir kovotoją su bolševikine okupacija, nepaliovusį kovoti su sovietmečio palikimu iki pat savo mirties. „XXI amžiaus“ vyr. redaktorius Edvardas Šiugžda pasakojo, kaip su MonsinJORu platino pagrindinę antisovietinę spaudą. Velionio veiklą Lietuvos politiniame gyvenime

prisiminė ir jo bendraminčiai krikščionys demokratai – advokatas Paulius Vinkleris, Jurgis Zabalius, Darius Vilimas ir Alfonsas Butė. Tarp pranešimų giedojo MonsinJORO globotas kantičkinų giesmių choras, o Irena Bražėnaitė atliko ne tik giesmių, bet ir pokario partizanų dainų.

Mons. A. Svarinsko gyvenimas – tai ištikimybės pasirinktiems idealams (Dievui ir Tėvynei) autentiškas pavyzdys.

Mūsiškai šnekanc. Jaunimo kalbos tyrimams nėra pabaigos

JURGITA STANKAUSKAITĖ

Prieš kelerius metus atlikau mūsų jaunimo šnektos tyrimą, kuriuo bandžiau išsiaiškinti lenkiškų ir angliškų žodžių vartojimo priežastis. Taip pat norėjau sužinoti, ar iš viso jų galima atsisakyti. Tada kalbėjau su studentais, kurie šiandien yra baigę studijas arba netrukus baigs ilgus metus trukusius mokslus ir džiaugsis diplomuotojo titulu. Tokio pobūdžio tyrimus atlikti ne tik naudinga, bet ir, sakyčiau, privaloma. Turime stebėti, kaip keičiasi mūsų regiono šnektą, kaip ji formuoja mūsų įvaizdį arba viešojo kalbėjimo ypatumus bei daug kitų dalykų. Tirti kalbą labai smagu. Kartais užtenka pagrindinių kalbotyros žinių, o kai kada ir to nereikia, kai yra didelis noras savo krašto žmonių kalbą nagrinėti iš įvairių pusių.

Po poros metų vėl sugrįžtu prie jaunimo šnektos, bet šį kartą nusprendžiau nedaryti interviu. Manau, kad pasikalbėti šia tema naudingiau bus, pavyzdžiui, 2020 metais. Praėjo per mažai laiko, kad tokio pobūdžio tyrimas turėtų prasmę. Turime dar šiek tiek lukterti, palaukti naujos kartos.

Po ne vieno pokalbio su licėjaus mokiniais ir publikuoto straipsnio, kuriame buvo iškeliama svetimžodžiais teršiamos kalbos problema, nutariau pasiklausti jaunimo iš šalies ir pažiūrėti, ar viešojoje erdvėje aptarinėjama jų kalba, kalbėjimo manieros daro šiems įtaką, o gal priešingai – visiškai jų neveikia ir toliau jie šneka kaip šnekėję, nebando išsivalyti savo kalbos.

Sakoma, kad kompiuteriai, telefonai ir internetas sugadino vaikus. Atrodo, kas nieko kito jie nedaro, tik sėdi „tuose languose“. Virtualiame pasaulyje vienas labiausiai lankomų yra socialinis portalas „Facebook“, t. y. veidaknygė. (Štai netyčia išsprūdo pirmas pavyzdys, kai angliškas žodis/pavadinimas turi lietuvišką atitikmenį, tačiau jis niekaip neprigyja mūsų kalboje. Priežastys: angliškas natūraliau skamba, patogiau jį vartoti, nėra susikalbėjimo problemų ir kritinėje situacijoje išvengiama tapti užkietėjusiu kalbininku-keistuoliu ar, mūsiškai sakant, *čudoku*.) Minėtas socialinis portalas gali būti puikiu panašių kalbos tyrimų šaltiniu. Neįmanoma suskaičiuoti, kiek per dieną į jo sieną patenka jaunimo įrašų. Jais remiantis, galima pažvelgti į jaunosios kartos kalbą, pasižiūrėti, ar yra vartojami svetimžodžiai, ir bandyti palyginti rašomąją kalbą su sakytine. (Tai nereikia, kad stovėjau kam nors už nugaros ir klausiausi svetimų pokalbių. Kartkartėmis pavykdavo gyvai pasikalbėti su jaunimu apie orą ir apie nieką.)

Veidaknygėje didelė dalis įrašų dzūkiški arba dzūkiškai-mūsiški. Dzūkiškai-mūsiškais pavadinau tokius sakinius, kuriuose yra ir tarmiškų, ir lenkiškų žodžių arba frazių su lietuviškomis galūnėmis. Štai keli pavyzdžiai: *Ale tu ir na czasie; Kas ca per zabova/grajus; Gera niespodziankė; Fenkju; OMG; O bogau!*

Būtina pabrėžti, kad nei vienas iš aukščiau pateiktų sakinių nėra

nukopijuotas. Visi jie sukurti šio straipsnio užduotims įgyvendinti. Pasinaudota tik pavieniais neretai socialinės svetainės sienoje aptinkamais svetimybės ir sulietuviniais žodžiais. Pastebėta, kad tokio pobūdžio sakinius jaunimas vartoja taip pat šnekamojoje kalboje. Akivaizdu, kad šiems galioja taisyklė: „Kap šneku, tep rašau“. Kai kurie lietuvių tyrėjai sako, kad tai yra jaunimo kalba ir nevertėtų į ją žiūrėti kaip į kalbos žalojimo procesą. Jaunimas teigęs ne kartą, kad jis žino, jog netaisyklingai šneka. Tokią kalbą jauni žmonės vartoja tik tarp savųjų, pažįstamų, draugų – jų kalbą suprantančių žmonių. Viešojoje erdvėje (mokykloje, universitete, scenoje) jie vartoja lietuvių bendrinę kalbą. Anot jų, ne tik jie įterpia visokių svetimybės žodžių. Panašiai šnekama ir Lietuvoje. Beje, ten nuolat atliekami panašūs tyrimai. Lietuvos moksleiviai yra teigę, kad „ir suaugusieji jaunystėje vartojo žargoną, tik kitoki“¹. Ankstesnės kartos atstovai tikriausiai nėra vartoję tiek svetimybės, ypač anglicizmų, o lenkiškus žodžius, kaip antai: *liodvokė, sušarkė, muštarda* ar *paruvokė*, nuolat įterpdavo. Šiandien jų kalba atsispindi vaikuose.

Kalba yra tapatybės raiškos priemonė. Negalima su tuo nesutikti. Labai dažnai mūsų krašte sakoma, kad kiekvienas, kuris kalbėdamas įterpia svetimybės, negerbia gimtosios kalbos. Ir taip, ir ne. Teko girdėti, kad jaunoji karta savotiškos šnektos visiškai nelaiko lietuvių

kalbos niokojimu. Iš tiesų jie to net nesureikšmina. Jeigu kalbama dzūkiškai, tai tapatinamasi su dzūkais, o jeigu dzūkiškai-mūsiškai, tai su punskiečiais (turima omeny visą Suvalkų trikampį). Reikia suvokti, kad kiekviena pasaulio kalba keičiasi, joje vyksta procesai, kurių neįmanoma sustabdyti. Sociolingvistikos doktorantė Aurelija Čekuolytė teigia, kad šiandienos jaunimo kalbai būdingas polilingvalumas, „t. y. pačių įvairiausių kalbos bruožų vartojimas siekiant tam tikrų komunikacijos tikslų“². Viskas priklauso nuo to, koks yra teksto gavėjas ir ko juo siekiama. Remiantis įrašais veidaknygėje galima pastebėti, kad vieni jų sudaryti iš trumpinių, kurie pasidaro aiškesni mokant anglų kalbą, kiti – iš sulietuvintų svetimybų. Skaitant įrašų komentarus galima suprasti, ko siekiama vienu ar kitu atveju. Dažniausiai norima sutaupyti laiko, būti madingam, skambėti „kietai“, būti šmaikščiam ir išsiskirti, pasidžiaugti populiarumu. Priežasčių gali būti dar daugiau.

Ar jaunimui turės įtakos ir šis straipsnis? Abejoju. Jie suvokia, kaip kalba, ir žino, kad jų šnektą visuomenė priima ne itin teigiamai. Dabar yra jų laikas ir jaunystė, kurioje taisyklės labai dažnai neturi reikšmės. Tokie tekstai padeda mums patiems priartėti prie jaunosios kartos kalbos ir bent šiek tiek ją suprasti. Aišku, norėtusi, kad kiekvienas tekstas pasiektų ne tik vyresnius, bet ir jaunesnius skaitytojus, o juose išsakytos mintys leistų susimąstyti apie savo kalbą, su kuria šiandien eksperimentuojama, o rytoj ja teks gyventi.

1 Pagal straipsnį „Ar jaunimas nužudys lietuvių kalbą?“

2 Pagal straipsnį „Jaunimo kalba ir tapatybė“

Punsko Kovo 11-osios lietuvių licėjui – bronza!

„AUŠROS“ INF.

Pagal reitingą, parengtą Edukacijos fondo „Perspektywy“, kuriame yra surinktos visos geriausios Lenkijos vidurinės mokyklos, Punsko licėjus užima garbingą 339 vietą valstybės mastu (13 vietą Palenkės vaivadijoje), tuo pačiu gauna bronzinės mokyklos titulą. Mokykloms, pelniusioms 1–100 vietas, skiriamas aukso ženklas, užėmusioms 101–300 vietas – sidabro, o atsidūrusioms 301–500 vietose – bronzos ženklas. Šis pasiekimas įrodo, jog Kovo 11-osios licėjus užtikrina aukštą mokymo lygį bei gerą išsilavinimą. Didžiukimės tokia mokykla!

Geriausiam Palenkės vaivadijoje Balstogės 1-ajam A. Mickevičiaus licėjui Lenkijoje pripažinta 33 vieta, geriausiam Suvalkų miesto 1-ajam M. Konopnickos licėjui

– 135 (vaivadijoje 5), o 3-ajam A. Litynskio licėjui – 328 (vaivadijoje 12). Punsko licėjus – vienintelė Seinų apskrities mokykla, patekusi tarp geriausių 500 licėjų. Beje, didžiulė dauguma aukštas vietas užėmusių licėjų yra iš didmiesčių ar bent apskričių miestų. Kaimo licėjų kategorijoje Punsko licėjus – aukštoje antrojoje vietoje valstybėje!

Sveikiname Punsko Kovo 11-osios lietuvių licėjaus bendruomenę su puikiu rezultatu!

Punsko ir Seinų gimnazistus raginame – neapsirikite!

Licėjų reitingą galite pažiūrėti čia:
<http://www.perspektywy.pl/portal/index.php...>

Punsko Kovo 11-osios lietuvių licėjus

Valdo Žilionio nuotr.

„Kai mažas nebemoki jau būti, o kaip didelis būt – nežinai“

GABRIELĖ KRAKAUSKAITĖ

Šimtadienis... Atrodo, paprastas žodis, sudėtas iš vienuolikos raidžių, bet kiekviena iš jų reiškia daugybę dalykų: šilumą, ilgesį, meilę, taiką, atsakomybę, darbštumą, idėją, energiją, nerimą, išmintį, sunkumus.

Šių metų sausio 28-oji mums, Punsko Kovo 11-osios licėjaus abiturientams, nebuvo eilinė diena. Nuo pat ryto jaudinomės, ar viskas, kam buvo taip kruopščiai ruošiasi, pavyks. Tačiau įdėtos pastangos nenuėjo perniek. Šis vakaras giliai įstrigo mūsų atmintyje.

Pasirengimas šimtadieniui pareikalavo daug darbo, laiko. Be tėvų, mokytojų, meno vadovų pagalbos nebūtumėme įstengę pasiruošti šioms iškilmėms. Už tai jiems tariame nuoširdžius padėkos žodžius.

Atmosfera buvo ypatinga. Kiekvienas bent trumpam galėjo atitrūkti nuo kasdienybės. Jūra – pagrindinė vakaro tema. Vos žengęs pirmuosius žingsnius mokyklos koridoriu mi galėjai išgirsti jos ošimą, bangos vedė į papuoštą salę. Svečius pasitiko abiturientų atstovai. Pirmą kartą

mokyklos istorijoje programoje dalyvavo ne tik trečiokai, bet ir tėveliai. Jų gitarų skambesys šią šventę padarė dar iškilmingesnę. Tradiciškai sušokome „Gailingį“ – šokį, dėl kurio šio krašto šimtadieniai skiriasi nuo visų kitų, vykstančių Lenkijoje. Dainomis, eilėmis, muzikiniais kūriniais, gėlėmis dėkojome mokytojams, tėvams už jų meilę, darbą, pasiaukojimą ugdant mūsų asmenybes. Kaip komanda po rungtynių džiaugiasi savo pergale rūbinėje, taip mes su auklėtoju Dariumi Valinčiumi savo

Iš kairės: Deivydas Uzdila, Vytautas Vaicekuskas, Jokūbas Svetlauskas, Dovydas Kalinauskas, Irena Marcinkevičienė, Darius Valinčius, Edvinas Zubavičius, Norbertas Stoskeliūnas, Darius Soroka

Iš kairės: Silvija Marcinkevičiūtė, Donata Vaičiulytė, Edita Valinčiūtė, Silvija Pečiulytė, Alicija Marteckaitė, Darius Valinčius, Gabrielė Krakauskaitė, Alicija Paškevičiūtė, Aneta Malinauskaitė, Monika Valinčiūtė, Živilė Krauzlytė

Monika Valinčiūtė ir Jokūbas Svetlauskas

džiaugsmą dėl pavykusios programos išliejome užkulisiuose, iškeldami rankas aukštyn ir sušukdami: „1, 2, 3 TREČIOKAI!“

Oficialiajai daliai pasibaičius atėjo laikas linksmybėms. Neoficialiąją dalį pradėjome tėvelių ir mokinių valsu, vėliau trypėme Direktorės polką. Šėlome ir džiaugėmės vieni kitų draugija iki paryčių.

Gyvenimas, tai laivas bekrasčiame vandenyne, kuriuo plaukdamas žmogus nežino, kas jo laukia už horizonto. Tačiau visi laivai po klajonių ieško uosto. Mes dar tik ruošiamės tai didžiajai kelionei. Skaičiuojame paskutines 100 smilčių iki signalo: „Pakelt inkarą!“ Ar priplauksime kiekvienas savo uostą? Tai parodys tik laikas.

Šimtadienį prisiminus

ALICIJA PAŠKEVIČIŪTĖ

Sausio 28-ąją Punsco licėjuje kaip kasmet vyko Šimtadienis – svarbi šventė ne tik licėjaus abiturientams, bet ir tėvams. Tai lyg paskutinis momentas, kai dar galima bent kiek pamiršti mokslą, atitrūkti nuo kasdienybės, pareigų, kurių tik daugės.

Lempučių ir žvakučių šviesoje tarp jau pažįstamų veidų buvo ir tokių, kuriuos matome gana retai. Šį nuostabų vakarą mus aplankė garbingi svečiai: Romas Vitkauskas, Jonas Vydra, Vytautas Liškauskas bei Punsco parapijos klebonas ir vikaras.

Visiems susėdus prie stalų, šiek tiek susijaudinę pradėjome Šimtadienio programą. Pradžioje pasisakė Tėvų tarybos pirmininkas Juozas Krakauskas

ir mūsų, abiturientų, atstovė Gabrielė Krakauskaitė. Jie pasveikino susirinkusius svečius, mokytojus, tėvus ir mokinius ir suteikė norintiesiems žodį.

Šių metų meninės dalies tema buvo jūra. Programoje nepritrūko gražių žodžių, dainų ir šokių, tarp jų ir tradicinio mūsų licėjaus abiturientų

Virginijos Karčauskienės nuotr.

Iš kairės: Silvija Marcinkevičiūtė, Gabrielė Krakauskaitė, Alicija Paškevičiūtė

Virginijos Karčauskienės nuotr.

Smuiku groja Živilė Kraužlytė

šokamo „Gailio“. Nuoširdžiai padėkojome mokytojams už jų pastangas mus mokant, už kantrybę ir ištvermę, o tėvams – kad yra šalia ir visada mus palaiko mūsų pasirinkimuose. Manau, visiems buvo gana didelė staigmena, pamačius tėvus, dalyvaujančius kartu su mumis programoje, ko niekada anksčiau nėra

buvę. Viliuosi, kad ir kitais metais tėvai bus kviečiami dalyvauti programoje.

Po meninės dalies atėjo laikas vaišintis, fotografuotis ir laisvai švęsti. Pagal tradiciją šokome valsą su tėvais ir visi kartu linksminomės šokdami Direktorės polką. Linksmybės tęsėsi iki paryčių.

Manau, kad Šimtadienis tikrai pavyko, kad viena svarbiausių švenčių mūsų gyvenime ilgai pasiliks atminty, o širdyse dar ilgai skambės paskutinis skambutis.

*Mieli Punsko Kovo 11-osios lietuvių licėjaus
Abiturientai,*

Jūsų gyvenime baigiasi tam tikras etapas – sakyčiau, vienas maloniausių ir įdomiausių, t. y. Jūsų asmenybių, pažiūrų ir vertybių formavimosi laikotarpis. Šiandieną Jūs jau suaugę žmonės. Tikiu, kad šie treji Punsko licėjaus praleisti metai buvo Jums ne tik smagūs ir linksmi, bet ir prasmingi pasirinkimais. Subrendote kaip sąmoningi lietuviai, Lenkijos lietuvių bendruomenės nariai, tad linkiu Jums niekadęs nenuklysti nuo šio kelio. O likusias šimtą dienų praleiskite kuo džiugiau ir geriau, kol dar turite galimybę būti kartu su draugais savo gimtajame krašte.

Mieli abiturientų tėveliai,

Ačiū Jums už tai, kad savo vaikams ugdyti pasirinkote Punsko Kovo 11-osios licėjų. Jūsų pasirinkimas yra teisingas ir prasmingas. Niekados tuo neabejokite!

*Lenkijos lietuvių bendruomenės
Valdybos pirmininkė
Danutė Valukonytė*

2016 metų statistika

„AUŠROS“ INF.

2016 m. gruodžio pabaigoje užregistruota gyventojų:
- Seinų valsčiuje (kaimuose) – 4193 žmonės,
- Seinų miesto valsčiuje – 5488 žmonės,
- Punsko valsčiuje buvo 4313 gyventojų, Punsko miestelyje gyveno 1217 žmonių.

2016 m. gimė:

- Seinų valsčiuje (kaimuose) – 33 vaikai (16 berniukų ir 17 mergaičių),
- Seinų mieste – 35 vaikai (19 berniukų ir 16 mergaičių),
- Punsko valsčiuje – 45 vaikai (29 berniukai ir 16 mergaičių).

2016 m. mirė:

- Seinų valsčiuje 47 žmonės (24 vyrai ir 23 moterys),

- Seinų mieste 71 žmogus (42 vyrai ir 29 moterys),
- Punsko valsčiuje 56 žmonės (31 vyras ir 25 moterys).

2016 m. susituokė:

- Seinų valsčiuje ir mieste – 44 poros,
- Punsko valsčiuje – 20 porų.

2016 m. pabaigoje Seinų darbo biržoje užregistruoti 1376 bedarbiai (798 vyrai ir 578 moterys, iki 30 metų – 474 asmenys, daugiau kaip 50 metų – 297 asmenys):

- Seinų mieste buvo 420 bedarbių (267 vyrai ir 153 moterys),
- Seinų valsčiuje (kaimuose) – 259 (144 vyrai ir 115 moterų),
- Gibų valsčiuje 231 (112 vyrų ir 119 moterų),
- Krasnapolio valsčiuje 250 (139

vyrų ir 111 moterų),
- Punsko valsčiuje 216 (136 vyrai ir 80 moterų).

Palyginimui: 2015 m. buvo 1449 bedarbiai (828 vyrai ir 621 moteris), iki 30 metų – 492, daugiau kaip 50 metų – 340.

Duomenys pateikti Seinų darbo biržos direktoriaus pavaduotojos Liucinos Tomkievič (Lucyna Tomkiewicz), Seinų valsčiaus gyventojų apskaitos inspektorės Jolantos Terleckos (Jolanta Terlecka), Seinų miesto gyventojų apskaitos inspektorės Beatos Sokolovskos (Beata Sokolowska).

Punsko valsčiaus statistikos duomenys pateikti pagal www.punskas.pl.

Šventinis susitikimas „Viltelės“ klube

VIDA JOLANTA STANKEVIČIENĖ

Sausio 28 dieną „Viltelės“ klube vyko visų laukiama eglutė. Susirinkusius pasveikino Draugijos „Tu ne vienas“ pirmininkė. Ji palinkėjo smagios šventės. Susitikime dalyvavo klubo globotiniai bei jų tėveliai ir svečiai.

Šventės metu klubo dalyviai linksmam pašokui. „Viltelės“ klubo globotiniams buvo paruošti 33 pakeliai. Eglutė įvyko gerų žmonių, kurie paaukavo „Viltelės“ klubui 1 % savo metinių pajamų mokesčio, dėka. Dėkojame taip pat Kanados lietuvių fondui, Suvalkų krašto lietuvių išeivijos sambūriui (SKLIS) Kanadoje bei Janinai Dzemionienei.

Verta paminėti, kad gruodžio 3-ioji – Tarptautinė neįgaliųjų diena. Nuo 1983 m. pradėta aktyviai skleisti informacija apie neįgaliųjų žmonių problemas. Suaktyvėjo taip pat kova dėl to, kad šiems žmonėms

būtų suteiktos vienodos sąlygos įsiliesti į visuomenę. 1992 m. pabaigoje Jungtinių Tautų Organizacija paskelbė gruodžio 3-iąją Tarptautine neįgaliųjų diena, kurios metu organizuojami įvairūs renginiai.

Įdomus yra požiūris į neįgalų žmogų istoriniu aspektu. Ugdant specialiųjų poreikių vaikus, patvirtinama anglų gydytojo, mokslininko Viljamo Harvėjaus (1578–1657) mintis, jog „niekur taip ryškiai neatsiskleidžia gamtos paslaptys, kaip ten, kur ji nuklysta nuo pramintų kelių“. Rusų mokslininkas, psichologas Levas Vygotskis (1896–1934) vaiko raidos sutrikimus traktavo kaip gamtos eksperimentus. Filosofinėje plotmėje vaikų raidos sutrikimai pateikia platų, slaptinę ir neretai neįtikėtiną žmogiškosios būtybės paveikslą, būtent „kraštutinėse jo vystymosi formose atskleidami

žmogaus egzistencijos esmę“.

Niekas iki šiol negali tiksliai atsakyti, nėra mokslškai patikrintos informacijos, kokia neįgalaus žmogaus buvimo prasmė. Ugdant ar dirbant socialinį darbą su neįgaliaisiais reikalinga tiek logika, tiek intuityja. Neįgaliųjų socialinė atskirtis, priklausomai nuo laikmečio arba kultūrinio konteksto, įgaudavo vis kitokias formas. Antikos laikais neįgalieji būdavo tiesiog naikinami kūno negalės atveju arba paliekami vergystei proto negalės atveju. Viduramžiais jiems buvo priskirtas skurdžių ar net raganių vaidmuo. XX amžiuje mokslo ekspansijos metu neįgalieji uždaromi į specialiąsias institucijas.

Neįgaliųjų žmonių judėjimas Lietuvoje ir Lenkijoje ypač suaktyvėjo nepriklausomybės metais. Siekiami atkreipti į save visuomenės bei valdžios dėmesį, neįgalieji pradėjo

Jūratės Zedanytės nuotr.

Jūratės Zėdanytės nuotr.

vienytis ir burtis į viešąsias organizacijas. Jie nebenorėjo būti slepiami uždaroje institucijose ir ypač namuose. Kitas svarbus siekis – tai visų pirma šviesti visuomenę. Dažnai šviesti reikia ne patį neįgalų žmogų, o visuomenę, ugdyti jos supratimą, kaip priimti neįgalųjį, kaip su juo bendrauti ir panašiai. Daugelį metų neįgalieji buvo laikomi vos ne raupsuotaisiais, teigta, kad jie yra „kitokie“, jiems nėra vietos tarp sveikų žmonių. Neįgalieji prieš daugelį metų buvo vadinami invalidais ir slepiami po abejingumo uždanga. Laimė, požiūris šiuolaikinėje Europoje stipriai pasikeitęs. Šiandien jau nebe invalidas, o neįgalus žmogus gavo teisę visiškai integruotis į visuomenę bei siekti pilnaverčio gyvenimo.

Dauguma įvairių Europos strategijų bei projektų garsiai skelbia, kad neįgalus asmuo lygiai, kaip ir įgalus, gali laisvai siekti aukštojo išsilavinimo, įsivirtinti darbo rinkoje bei būti visuomenės dalimi. Visuomenės ir pačių judėjimo negalią turinčių žmonių pastangos

dalyvauti pilnaverčiame visuomeniniame gyvenime netenka prasmės, jeigu ryškią fizinę negalią turinčio ir jam prilyginto asmens gyvenamoji ir visuomeninė aplinka nepritaikyta kasdieniam gyvenimui. Todėl tinkamas viešųjų institucijų fizinės aplinkos pritaikymas yra pagrindas integruojant neįgaliuosius į visavertį gyvenimą.

Vertingai mąstė Johanas Volfgangas Gėtė (1749–1832) – vokiečių rašytojas, humanistas, politikas, mokslininkas ir filosofas. Jis sakė: „Jeigu matome žmones tokiais, kokie jie yra, su visais jų trūkumais ir ydomis, niekada nepadarysime jų geresnių. Bet jeigu elgsimės su jais kaip su idealiais žmonėmis, pakelsime juos į aukštumą, kurioje norime juos matyti.“

Mus labai džiugina, kad atsiranda rėmėjų, neabejingų Draugijos veiklai. „Tu ne vienas“ 2012 m. įregistruota kaip visuotinės naudos organizacija ir jai galima pervesti 1 % savo metinių pajamų mokesčio. Draugija 2016 m. surinko 3610,80 zł. Labai

ačiū tariame mus pernai parėmusiems Kanados lietuvių fondui (už 1000 \$ auką), Janinai Dzemionienei, SKLIS Kanadoje (už 100 \$ auką). Dėkojame taip pat Punsko valsčiaus įstaigai bei visiems kitiems, kurie prisidėjo prie „Viltelės“ klubo ir Draugijos gyvavimo.

Draugijai „Tu ne vienas“ šiemet taip pat galima pervesti 1 % savo metinių pajamų mokesčio (Stowarzyszenie na Rzecz Dzieci i Młodzieży „Nie jesteś sam“, ul. Szkolna 26, 16-515 Puńsk; KRS 0000088827). Jeigu nesate abejingi Draugijos veiklai, paaukokite jai 1 %. Nuoširdžiai dėkojame visiems, kurie pagerins organizacijos finansinę padėtį.

Literatūra:

1. Ambrukaitis J. *Specialusis ugdymas: mokslo darbai*. Šiauliai: ŠU leidykla, 1999.
2. Baranauskienė I., Ruškus J. *Neįgaliųjų dalyvavimas darbo rinkoje: profesinio rengimo ir profesinės adaptacijos sąveika*. Šiauliai: ŠU leidykla, 2004.
3. Ruškus J. *Negalės fenomenas. Monografija*. Šiauliai: ŠU leidykla, 2002.

Sigitas. Antroji Vidugirių Černelių atsisveikinimo dalis

IRENA GASPERAVIČIŪTĖ

Tamsa languose tame namo gale, kur Vidugirių Černelių tėvų gyventa. Nepraėjus nė mėnesiui po atsisveikinimo su Černeliene, paskui ją Anapilin išskubėjo daugiau kaip 55 metus kartu pragyvenęs jos vyras Sigitas.

„Negaliu apsiprasti, kad Černelių jau nėra, – sako Sigito artima giminitė, jo sesers dukra Ona Lukaševičienė. – Mes kasdien susiskambindavom, iki paskutinių dienų. Su Maryte arba su Sigitu. Kai Sigitas turėjo jėgų, vis pas mus užvažiuodavo. Jis man kaip brolis. Labai man jų trūksta...“ Mintyse pritariu Lukaševičienei – kad ir man toks jausmas, tarytum su Černelių išėjimu pasibaigė tam tikras gyvenimo etapas – Vidugiriai... vaikystė... bitininkystė...

Sigitas dar paruošė savo bites žiemai. Pamaitino, apklostė. Jos kelsis pavasarį ir primins, kad gyvybė tęsiasi nepaisant visko...

BEVEIK KAIP BROLIS

Prisiminimais apie Sigitą Černelį dalijasi jo sesers dukra, ketveriais metais už jį patį vyresnė Ona Lukaševičienė (Aleksaitė) iš Vaitakiemio: „Sigitas gimė 1941 m. balandžio mėnesį. Jis buvo jauniausias Černelių Petro ir Rožės (Degutytės iš Agurkių) sūnus. Už vyriausią seserį (mano mamą Mikasę) jaunesnis 24 metais. Už brolius Petrą ir Ulijaną irgi gero kai jaunesnis. Petras gimė 1923, Ulijanas, rodos, 1925 m. Jau visi išmirę. Esu girdėjusi, kad dvi dukros mažos mirė, ir dar buvęs sūnus Petriukas.

Aš buvau 4 metų, kai Sigitas gimė. Jau šiek tiek atsimenu tą faktą. Iki 8 metų net nežinojau, kad Sigitas ne mano brolis, nes mano tėtė mirė, kai man buvo vieneri, tai gyvenom sykiu Černelių tėviškėje (tėtė buvo atėjęs į žentus). Močiutė augino mus sykiu. Namie močiutę visi vadinom mama, o mano mama buvo mamytė ir Sigitui, ir man. Niekas man nebuvo pasakojęs, kad Sigito tėvai nėra mano tėvai. Tėtės juk aš visai neprisiminau. Gal būdama kokių aštuonerių supratau, kad Sigitas ne mano brolis. Kiti dėdės (Petras ir Ulijanas) liepdavo man Sigitą dėde vadinti, tai aš labai pykdavau.

Mama, išbuvusi našlė 9 metus, ištekėjo už Žukausko Juozo iš Kampuočių, ir aš išsikėliau kartu su mama. Bet ir čia neilgam mūsų keliai išsiskyrė. Mano patėvis buvo labai silpnos sveikatos – sirgo džiova, paskui greitai mirė. Jis buvo labai geras žmogus, man kaip tikras tėvas. Susilaukė dukros, kai man buvę 17 metų. Visada

ir už jį poteriauju.

Pas Černelius vyriausias brolis Petras sukūrė šeimą, atsirado vaikų, tai Sigitas daugiau pas mus gyvendavo, padėdavo mums ūkyje. Jis jau būdamas bernas eidavo užsidirbt. Žinia, jaunam žmogui visko reikia. Tai ėjo kur miškan dirbti, tai kas kviesdavo į ūkį. Labai darbštus buvo ir jokio darbo nebijojo.

Labai geras šokėjas buvo, dainininkas. Pakalbindavau, kad eitų su manim kur į šokius. Man gal 18 metų buvo, tai prisikalbinau ir Sigitą. Nors jaunesnis ir dar tokie dažniausiai neidavo į šokius, bet draugės sakydavo, kad jį atsivesčiau. Jos džiaugėsi, nes Sigitas labai geras šokėjas buvo

S. Černelio tėvai (sėdi) su sūnumi Petru ir jo šeima. Iš dešinės stovi Julija Žukauskaitė-Balytienė

Iš Lukaševičių šeimos albumo

Sigitas su Lukaševičių šeima per krikštastūnio Juozo Pirmąją komuniiją

– šoko kaip vėjas.

Nežinau, kas ir pripiršo Marytę Kasperavičiūtę iš Vidugirių, gal krikštatevis Degutis. Abudu labai darbštūs, rūpestingi. Gražų amžių kartu nugyveno.“

KUNIGAS APIE SIGITĄ ČERNELĮ

Sausio 25 d. atnašaudamas šv. Mišias Punsko parapijos vikaras Marius Talutis labai taikliai apibūdino Sigitą. Sakė: nors ir nebuvo baigęs universitetų, nerašęs disertacijų, bet kiek jis turėjo išminties... Pažinojo kiekvieną apylinkės kaimą, kiekvieną balą, kalnelį ar raistą, žinojo, kur kokį grybą girioje rasti, kur pavasarį javus sėti, kur geriau dygs. „Jis žinojo, kaip žemė kvėpia“, – sakė įsimintinus žodžius kunigas. Vikaras

taip pat minėjo Sigitą valingumą, domėjimąsi savo bendruomenės gyvenimu, energingumą. „Jei tik kas dirbama prie Vidugirių bažnyčios, tuoj čia ir Sigitas – gal reikia ką padėti, ką patarti. Patarti jis mėgdavo ir visados turėjo savo nuomonę, beje, ir atkakliai ją gindavo, bet ginčijantis visados buvo taktiškas“, – taip apie velionį pasakojo kunigas per jo laidotuves.

Kunigas Marius Talutis puikiai pažino savo parapijiečius ne tik iš vardo ir pavardės. Jis perprato jų būdą. Vienos tik Sigitą būdo savybės nepaminėjo kunigas per laidotuves – jo humoro jausmo, polinkio juokauti.

KAS BENDRO TARP SIGITO IR SKERDŽIAUS LAPINO?

Pagalvojus apie buvusį kaimyną, peršasi mintis, kad jis būtų kaip skerdžius Lapinas iš Vinco Krėvės „Skerdžiaus“, jeigu tik Dievas jam būtų leidęs sulaukti Lapino amžiaus.

Skerdžius mylėjo vaikus. Ypač mėgdavo jiems visokių baisybių pripasakoti. Vaikai klausydavosi išvertę akis, bet paskui nuo krosnies neišvairysį jų laukan – jiems vis atrodydavo, kad iš ežero kokia laumė beišnyranti ar koks maumas jų belaukiąs.

Taigi Sigitas irgi mėgo kirkinti vaikus. Atsimenu, mums kaimynas pripasakojęs, kad Stapanauskų šieno kūgiuose žvingalos kiaušinius deda. Nežinojom, kas tie žvingalos, bet kiaušinius jų surasti knietėjo – jie turi būti kažkuo ypatingi, jei Černelis taip pasakoja ir taip paslaptinai vadinasi. Žinoma, Stapanauskai iš ryto nesuprato, kas ir kodėl perkrėtė jų šieno kūgius. O mums taip ir liko paslaptis, kas tie žvingalos ir kokie jų kiaušiniai...

Kas pažinojo Sigitą Černelį, neleis man pameluoti, kad jis ne tik vaikams visokių istorijų pripasakodavo, bet ir suaugusiems sugebėjo niekų prikalbėti. Kas labiau linkęs pajaukauti, juokdavosi, bet atsirasdavo ir tokių, kas supykdamo.

Kaip kunigas Marius sakė: Sigitas – gamtos vaikas. Jeigu kas būtų uždraudęs jam žvejoti, grybauti ar bitininkauti, Sigitui gyvenimas būtų tapęs nebeįdomus. Juk bedirbdamas žmogus ilsisi. Tačiau grybavimas ar bičių žiūrėjimas – negi tai darbas? Tai ne darbas – tai džiaugsmas. Tikriausiai Sigitas negalėjo suprasti tų žmonių, kurie miestuose sėdi uždarinti tarp keturių sienų. Ir kaip jie be miško, ežero, laukų išgyvena...

Ir Černelis buvo išvykęs gyventi į miestą. Ir ne bet kokį, o lietuvių sostinę Amerikoje – Čikagą. Tačiau ne poilsiauti. Sūnūs jau buvo suaugę, buvo kam dirbti ir prižiūrėti ūkį, taigi išvyko užsidirbti. Dvejus metus dirbo Ankaus kepykloje. Nelengva tai buvo duona, tačiau uždirbti pinigai

Iš Černelių šeimos albumo

Bičiuliai Sigitas Černelis ir Jonas Gasparavičius Čikagoje apie 1986 m.

stiprus vyras, nuo to laiko turėjo tausoti savo jėgas. Jėgų jis turėjo, bet kai tik per sparčiai pajudėdavo, tuoj pritrūkdavo oro. Laiku aptiktas plaučių auglys leido dar pragyventi daugiau kaip dvidešimt metų. Tačiau po operacijos jau rimtų ūkio darbų negalėjo imtis, nebent beūkininkaujanti sūnui Juozui

pažvejo davė. Ir, žinoma, daugiausia laiko skyrė bitėms. Bitynas, užveistas sodybos gale, kiekvienais metais vis augo.

ŠEIMA

Nors šiame rašinyje apie Sigitos šeimą beveik ir nerašoma, apie ją papasakota š. m. „Aušros“ pirmajame numeryje. Šeima Sigitui buvo ta varomoji jėga, dėl kurios kiekvieną rytą verta buvo keltis. Kuri yra esmė ir tikras gyvenimas, o visa kita – tik jo prieskoniai.

Nukirtus skerdžiaus Lapino nymylėtąją liepą danguje atsivėrė skylė... O kiek tokių skylių atsiranda žmonių širdyse, kai iškeliauja jų artimieji? Tos skylės niekad neužgyja, jos ilgus metus gyvuoja žmonėse, laikui bėgant pavirsdamos ilgesiu ir vis primindamos apie tuos, kadaise čia buvusius, mylėtus, artimus.

Nuoširdžiausi užuojautos žodžiai sūnams Juozui, Petru ir Jurgiui bei jų šeimoms.

buvę gera injekcija ūkiui, padėjo vyresniesiems sūnams namus įsigyti.

padėdavo veršius perrišti ar pagirdyti, su sūnum Petru Žagarių ežere

JUOKAI KARTAIS GELBSTI GYVYBĘ

O buvo taip. Kartą į Vidugirius atvažiavo autobusas, kuriame galima buvo persižviesti plaučius. Tai Sigitas, norėdamas pajuokauti (susilažino su kitais vyrais ar kaip ten buvo, nebepamenu), nuėjo ir persižviestė. Ir štai tyrimo rezultatai pasirodė esą visai nejuokingi. Teko operuoti plaučius, išpjauti auglį. Tai buvo 1996 metais. Žinoma, tuomet iš esmės pasikeitė Černelio gyvenimas, mat jis,

Iš Černelių šeimos albumo

Černelių šeima 2016 m. gruodį švenčiant Marytės Černelienės 80-ąjį gimtadienį

Praėjus ne visai mėnesiui po mamos mirties š. m. sausio 22-ąją, atšventus Senelio dieną, šį pasaulį ir mus paliko mūsų mylimas tėvelis
a. a. SIGITAS ČERNELIS iš Vidugirių.

Nuoširdžiai dėkojame jį gydžiusiems gydytojams iš Punsco, Suvalkų, Balstogės ir Seinų ligoninės personalui, ypač gydytojai Irenai Čokailienei.

Ačiū Vidugirių kaimo gyventojams, giminėms ir artimiesiems už maldas, užuojautos žodžius, aukas ir velionio palydėjimą į paskutinę kelionę. Ypač nuoširdžiai dėkojame giesmininkams iš aplinkinių kaimų ir atvykusiems nuo Punsco, kunigams už atnašautas šv. Mišias, Punsco būrelio bitininkams, garbingai palydėjusiems velionį su bitininkų vėliava.

Sūnūs Juozas, Petras ir Jurgis su šeimomis

Dėl tėvų **Marytės ir Sigito Černelių** mirties nuoširdžius užuojautos žodžius mokyklos rėmėjui Petru Černeliui ir jo šeimai skiria

„Žiburio“ mokyklos bendruomenė

Telydi Jus paguoda ir dvasios stiprybė šią sunkią netekties valandą.

Dėl **a. a. Sigito Černelio** iš Vidugirių mirties nuoširdžius užuojautos žodžius šeimai ir artimiesiems skiria

Punsco ir Seinų krašto bitininkai

*Gyvenimas negailestingas,
Nežiūri amžiaus nei jausmų.
Į amžinybę pasikviečia
Brangiausius mums ir artimiausius iš visų.*

Sunkią dukros ir anūkės netekties valandą Antano Bagucko iš Suvalkų šeimą nuoširdžiai užjaučia

Sesuo Onutė su šeima

Sausio 16 dieną, eidamas 79-uosius metus, amžinojo poilsio atgulė punskiečių geras bičiulis, Kučiūnų seniūnas **A. A. PRANCIŠKUS KUNDROTAS**.

Pranciškus Kundrotas praityje yra buvęs Kučiūnų Karolio Poželos kolūkio pirmininkas. 1975 metais Lazdijų rajonas pradėjo glaudžiai bendradarbiauti su Punsco valsčiumi. Iki tol bendradarbiauti per sieną buvo leidžiama tik miestams. Pranciškaus Kundroto dėka ėmė vieni pas kitus važinėti. Punskiečiams tai buvo svarbu – daug kam tokiu būdu pirmą kartą pasisekė nuvykti į Lietuvą. Buvo keičiamasi delegacijomis: į Punską važiavo Lazdijų rajono atstovai, o į Lazdijus punskiečiai. Pirmiausiai vietinės valdžios ir kolūkio valdžios atstovai, vėliau ir Punsco kapela „Klumpė“, ir kiti saviveiklos ansambliai bei ūkininkai. Nors vykta į pasienį, Pranciškus Kundrotas suorganizuodavo ekskursijas po visą Lietuvą. Mainai vykdavo per Lazdijų ir Aradnykų perėją.

Tuomet užmegzti Pranciškaus Kundroto ryšiai išliko iki jo gyvenimo pabaigos. Punsco valsčiaus atstovai važiavo pasveikinti jo garbingo 70-ojo jubiliejaus proga.

Sausio 18 dieną Pranciškus Kundrotas palaidotas Kučiūnų kapinėse.

Dėl skaudžios netekties nuoširdžius užuojautos žodžius **a. a. Pranciškaus Kundroto** žmonai Stasei, dukrai Zitai, sūnui Mindaugui ir visiems artimiesiems skiria

Punsco savivaldybė ir buvę bičiuliai

Greitai prabėgo gyvenimas

EUGENIJA PAKUTKIENĖ

Tėsinys.

Pradžia „Aušros“ š. m. 2 nr.

Eugenija Pakutkienė: Kokius darbus dirbdavot žiemą?

Marytė Klimasarienė: Žiemų daugiausia apsižūrėjį apžergiam vindelį po pažasti ir ainam pas kitas, ir sykiu susėdį verpiam, tai smagumėlis. O da kap kas baikas rieca, tai cik tuoj kuodelio ir nelieka, nei neapsižūrai, kap suverpi. Visokių darbų talkosa taikėsi (myniau linus, arkliais žamį išdzyrbc mokėjau). Kap vyrausia iš trijų mūsų vaikų, tai daugiausia prieg tėvo.

Talkinau visuose lauko darbuose. Žamės buvo 10 hektarų. Močutė daugiau prieg puodų.

Žiemon mama mūs daugiausia audė staklėse. Išmokino ir mani su sasari verpimo, audzimo, siuvimo, o mezgimo mokykloj mokino. Va kap užaj mada an austų rankšluoscy ataudus apmezgc, o tai užsidzyrbau, ba jau katry turi žanycis, tai kap atneš glėbį savo audzimo. Apmezgu apacas – ir su prendzliukais, ir tep kap korunkuti apsiūta paskui buvo. Gerai an to pinigų pasdarau, ba pasogai raikėj turėc kožnai ir – kap kalėdoj – kunigėliu duoc kap jaunamartė, ir šaimyna naujuose namuose apdalyc raikėj marcai.

E. P.: Ar kiti Jūsų giminėj sulaukė tokio gražaus amžiaus kaip Jūs, ar ne?

M. K.: Necikėjau, kad sulauksiu tokios geros sanatvės. Dziedulis mūs mirė 73 metų, mama 86 metų, tėvas 73. Jis tai manį labai škadavoj. Kap turėjau 18 metų, tai atvažavo piršlys su bernišču, nuog manį 15 metų vyrasniu. Tai piršlys jau kap pradėj liemenc savo liežuviu kap išaštrėtu. Ot mokėj paaic, alia ne mani kalbino, o mamų ir močutį. Tokia mada buvo, kad sucikimo raikėj. O paskui cik prisėsc prašo. Kap tėvai sucinka, tai pastato bonkų an stalo, o gaspadorus užkandzo pariktuoja, ir nori

nenori – turi prisėsc prie atvežto berno. Nu tadu tai jau mano mama su močuti suciko, o aš verkiau, ba man visai nepaciko jis. Kap pamatė tėvas, tuoj užstojo ir mani užtarė, ir pasakė: „Neik, vaikeli, da bus tavo čėsas.“

Mano brolis mirė 73 metų, sesuoj irgi panašai. Visos draugės ir draugai jau seniai po žami. Vyras mano, nor 10 metų už mani jaunėnis buvo, alia bet sausio 29 dzien suveis 10 metų, kap miris. Sakytau, graita nuvej gyvenimas, alia gal ne nuo mūs priguli, kiek kam skyrta. Dzyvinuos, kap gali žmogus viskų sunėsc. Dzaugsmas viskų gali nuimc: ir pailsimų, ir bėdas duoda pampiršč ar nor primiršč.

E. P.: Kaip sugyvenote su kaimynais?

M. K.: Žydai Dusnyčoj su mumiem, lietuviais, gražai sugyveno, alia jie Kalėdų tai nešventė, o cik Velykas, ba kitap jiem nevalnia buvo. Labai laukėm Velykų kap vaikai: ne dėl šventės, o dėl macų. Marcus tadu kepė mūs kaimo žydukės. Iššėravoja stubų ir mynko macus iš kviecinių myltų ir vandenio. Pilniavojo, kad neapversc, kap tokioj kap čyrvinė kepė. Katry apsiverca, tai jau skaitėsi negera, adavinėjo kiciem vaikam. Tai labai laukėm. Man tai ne ciek rūpėjo kad suvalgyc, kiek pažūrėc, kokias paveikslukas išsišpaudė toj kvarmukėj. Labai paciko ir rūpėjo, kad nor pažūrėc.

An šokių tai ajom sykiu ir su jais. Mokyklon (pas Ramanauskus

Aldutė Petruškevičiūtė su krikšto mama Maryte Klimasariene

Marytė Klimasarienė su anūkėmis Ieva ir Terese

Dusnyčon buvo) tai ajau su žyduku. Per mokyklinį aglukį aš vaidinau angelukų ir turėjau tam žyduku, ką vaidino Erody, nukirsc galvų. Nu ne cikrai, kap pasakoj.

Prieš Velykas vienas biednesnis žydas Šmulkė supirkdzinėj iš mūs žmonių kiaulių šarus – kap paskerdza, arba arklių apkirptas vuodegas. Prisperka daug ir vežė parduoc in Sainus. Biednas šitas žydelis buvo, alia turėjo gerų ir; kap sakyc, dzidelį šyrdzj. Kap bėdoj, tai paratavojo žmogų ne vienu, kam bėda, paskolino ne sykį pinigų.

Acimenu, kap ateidavo katris kaimynas pas mus per Sakmines, tai mūs tėvas tuoj sciklukus sustato ir išgera visi po vieno.

E. P.: Jums teko ir ganyti.

M. K.: Ganyc raikėj, alia cik savo. Nuo ankscyvo pavasaro iki vėlyvo rudenio basa. Sakydavo: „Garnys ropių prirovė“. Vakari raudonas kojas tepiau sviestu ar taukais, kad neperštėtų. Kap ir visi kaimo vaikai, nusišlapina karvė, tai lakiam an tos vietos kojų sušyldzyc. Ganėm, kol pašqla. Iš šaltakšnio šakutių prisdrozam peiliu raštuotų,

margų lazdukių. Kiba ir nuo tadu man ir raštai tep in galvų ėjo, ba kap audiau ir mezgiau, tai ty niekur nesizūrėjau, paci iš galvos darau visokius raštus.

Seniau obuolių turėjo cik bagotesni. Kiba nebuvo ko pasodzyc, alia kad nor slyvų – gi jos atžalom ir šaknimi aina. Jau paskui kap savo šaimynoj, tai sodzinom, o tep tai dvaran ne sykį ėjom, vis už tvoros pasirinkc, kas nukritj. O brolis

kap sykį užsikabino už tvoros, tai misnau, kad neduosiu rodos nukelc. Užsikabino klešnė ir nei ruš. Rodos, nedzidukas, alia sunkus. Kap cik išsikepurnijo, apsidraskė.

Močutė nuo mažumės mumiem, vaikam, sakė, kad viskų mato Dievulis, todė bijojomės. Alia ar ilgai iškįsi? O svecimo, atrodo, ir gardzau.

E. P.: Koks apavas seniau buvęs?

M. K.: Laukuose tai basi per vasarų, nuog pavasaro iki kol pašqla. Mūs tėvas padarė iš alksnio medzokus, kad turėtau kuom nuveic in Sainų bažnyčų. Skūros išdarytos tai pirkto iš žydo. Tėvas mokėjo ištusyc odų ir gražus medzokus darė. Da ir kitus, gražesnius, turėjau, tai in vakarėlius ir bažnyčon. In Sainų bažnyčų tai popierin insivyniojam ir cik netoli miesto apsiaunam, alia cik iki upei kap daaini, apsimazgoji kojas, apsitrini žolėj ir tadu insimovus aini kap ponia in bažnytėlį Sainų. O jei medzokucai, katrų buvo padukas perskeltas ir an sulankimo oda prikalta – tai gerai lankstėsi. Tai da šaučus Grinevičius darė trepliukus – in šokimų gerai. Iš karnų

Marytė Klimasarienė su proanūke

buvo nupynį tokių tapkutių. Marcy-nas Kundzelis labai pynė iš šaudų karbijas javam supylc ir mažesnius kašus pynė.

O žiemon tai tėvas privėlė vis vai-
lokų (an kurlpalio sudrėkina vylnų
kokių prastesnį ir tep po čuopkuco
vis vėlė – sukė), tai in medzokus
insimauni, o kol nebuvo, tai prisami
medzokus, paaini, iškraci ir vėl aini
per gilų sniegu.

E. P.: O iš kur miluko ėmėt?

M. K.: Visi sėjo linus dėl audeklų,
o kanapes dėl vadelių, pancų, guntų
(arkliam žiemai uždengc). Paskui,
kap prasmisno avis, o vilnonės
škarpietkos kap gerai, ir villokai, ir
milukas, kailiniai – ciktai mažai kas
galėj sau, ba turėj daug parduoc,
ba geros kainos buvo.

Priaudza, būdavo, mama gra-
žasnio vilnonio siūlo, tokio miluko.
O va kap an koscimėlio ar kel-
nėm, tai Sainuosa, kap priaudzam
miluko, tai vežėm glensuoc pas
Malinauskiūtes, o jų augycinis
Macukonis vėlė villokus. O jos irgi
daug audė, tynajus cik vienas pats
namas stovėjo (jis ir dabar gra-
žus, medzinis, kitoj pusėj turgaus).
Šnekėta, kad Lietuva ca mūs
lietuviu pastatė ir iš Žagarų
in Lietuvų ką mokycis penkios
Pacukoniūtės prieg tam prisdėjo,
kad lietuviu būtų ir darbas, ir
užsiēmimas. Jos paskui kalbi-
no, kad cik kas aitų mokycis
audzimo.

E. P.: Iš nuotraukų matyti, kad Jums rūpėjo laukai, arkliai...

M. K.: Man rūpėjo prieg tėvo
laukuose daugiau. Kap išmo-
kau apseic, valdzc arklius ir
užšokau joc, tai susrišu visus
tris arklius (ciek vis laikė tėvas),
užsėdu an vieno iš jų ir parjo-
ju. Pirmiau labai vogė arklius.

Tėvas padaris buvo apkaustus iš
gelažies, tai sukausto arklių pir-
magalines kojias ir užrakina vis an
nalcies tokiu kalvio darytu spyņu.
O dzienom ganėm – trys arkliai,
trys karvės, ėrukų ir avių. Vė vilkų
labai buvo, tai tvartan an nalcies
suvaro avis. Avis kirpo du sykius
per metus: gegužin ir prieš rudenį,
kad iki žiemos paaugtų vylna, kad
nebūtų avelei žiemai šalta, nor žie-
mon laikė jas troboj. Atneša leitarij,
užtvera kampi, tai ir apsiėruoja. Ir
iki pavasaro troboj. Paskui tai tvarti
avinyki laikė avis.

E. P.: Ar teko Jums kulti spragilu?

M. K.: Tai kap. Ir gyrnom malc.
Kožnas po gorcuko primalc turėjom
kviecy, o kap nēr kruopy, tai inbera
miežų. An grucės racau, tai lan-
gviau buvo suc. O mano jaunystėj
šaimynos da kūlė spragilais. Aš
tai labai laukiau vis linų kūlimo ir
mynimo talkų. Nor visur skurdas,
tai per talkas gerai užvalgyc davė
gaspadorai. Būdavo, primerkia
žyrnių, o paskui iškepa pečun po
duonos kepimo. Tėvas tankiai pro
mus plaukiancoj upėj čerpoku aukš-
lių prisigaudzydavo. Pasūdo ir su

pipirais, ir po duonos in pečų. Iške-
pa, tai gerau už saldainius. Raugė
cviklinius burokus su grybukais,
o pas mus ir su dzovytom žuvukėm.

E. P.: Ar Jūs turtinga močiutė? O ar pamenate savo senelę?

M. K.: Labai. Ir anūkų mano
jau nemažas pulkas, ir proanūkų
– mažų ir dzidelių. O va pamenu
mano tėvo mamų. Jy vis prieg puo-
dy, gerai virė. Nuo mažumės norė-
josi vis klausycis jos pasakojimų, be
mieros. Šita mano močiutė – Teresė
Čepulionytė-Petruškevičienė. Jy
paėjo iš Lietuvos Giraitėlių, nūgy-
veno 76 metus. Tai jy kap priverda,
tai prisės verpc, tai pasakos kap
poterkos byrėjo. Klausom išsižojj.
O kap poteravo (a ir ylgų ražančų
turėjo), tai mes paskui ir išmocom
tuoj poterauc.

Po kiemus po Kalėdų vežojom an
virvukės prisrišj kaladį (tokį balvo-
nų iš medzo) ir rėkėm, kad žiema
trauktųsi. Paskui sakė, kad an
kopūstų paberc, gerai sukūrytos ka-
ladės pelanai – tai neėdė kirmėlės.

Prieš Kalėdas ir prieš Velykas
skersdavo nupenėtų kiaulį, kad la-
šiniai pasišalvėtų. Juos storus sūdė

Marytės Klimasarienės sūnūs su kitais mokiniais ir kun. J. J. Maceku prie Dusnyčios mokyklos

Dusnyčios kaimo vaikai apie 1960 m.

su bogužu, pipirais medzo išskaptuotam lovin. Pasūdo ir laiko. Kap insisūrėja, tai tokias dzideles lašinių palcis laikė an aukšto krasnyki (skrynioj tokioj medzinėj). Tynajus galėj kaboc perdēm, kol suvalgė. O jau žiemų kap inšqla, kap cik gali acipjauc, acinešis an lantukės paspjaustai ir su cibuliu, duonu – gerau neraikia. Nei ligos ėmė, nei kokia kvaraba, bile būtų. Ilgai valgėsi. Kap per vasarų, tai net parūdžija ciej lašiniai, alia vis ciek susvalgė. Tai paspyrgo su cibuliu ir česnaku, tai sustengsta smalcukas an duonos šmaruocis. Pasbarstai drusku ir cik liekavokis...

Gražai nugyvenau ir Džievu dėkui, kad visi sveiki vaikai užaugo, dabar dzaugiuos anūkais,

proanūkiams, pasmeldzu, ba gi turu kadu. Nusdzaugiu, kap kas aplanko sanų žmogų. Ateina tai ir savi, ir kaimynai, jau iš sykio tadu dziena pasdaro trumpesnė. Kas gi tokiam sanam kap man – ražančius rankosa... O kap ateina kas, tai pasišnekam, tai nepajaucu, kap tuoj ir temsta.

E. P.: Kur važiavote bažnyčion?

M. K.: In Lazdžijus, ba arcau iš Dusnyčos ir mūs tėvų ca parapija buvo tadu, kol rubežo nenuciesė. Paskui tai baisu buvo prisiarcyc prieg rubežo.

O pamenu da, kap rusai su daug guzikų prinčukais apbrizgusiais an arklių plentu nuog Lietuvos, o ca žydukai juos pasciko su vainikais ir su Stalino abrozu.

Iš tėvo pusės tai visi liko Lietuvoj. Kap užtvėrė rubežį, nespėjo parvažuoc ir likos Lietuvoj. Kap carų nuvertė, dalinos ca žmonės žames iš dvaro. Aš gimus ir užrašyta, kad gimiau da Tarnaukoj (paskui cik prijūngė Dusnyčiai). Kas buvo buvis karuomenėj, tam davinėj iš pono žamės po penkis margus. Bagoci nėjo karuomenėn, ba jie turėj už kų šimkartį nuspirk in Amerikų. Biedni ponu tarnavo ir paskui pasvadzino jų gyventa vieta Tarnauku.

Kap nevažavom in bažnyčių, tai tep kap ko brokau. Namie tėvas, kap

da mažus, tai suklupdo ir ražančių jis ima in rankas, ir visi poteravom. Paaugj an pamokslų prieš Pyrmų komunijų tai pėsci – atrodė, toli. O kap paskui jau su jaunimu, tai cik juokas buvo, cik nesmagu, kap matė kokias bernas, kad basamyncu ėjosi, ba gi sarmata. O kap savo keturi vaikai buvo – visi vaikišči, tai vežiman vaikus ir in atlaidus, kur kokias cik buvo, važavom visur. Nežūrėjom, ar toli, ar arci: in Pūnsky per Petrines visadu, in Berznykų tai per šv. Antanų, in Kolietykų, in Smalėnus per šv. Izidorų, o apie Sainus jau nešneku, ba ca vis beveik kas nedėlia važavom. Tai susmetam su kaimynais: vieno vežimas ir vienas arklys, o kito kitas arklys. Suskinkom, vaikus an sėdžynių ar šaudų, šieno an dugninės insimeci (paskui būna arkliam pamesc), užciesi divonu, vaikus sutupdai, o pacys an sėdžynių iš lantų ir važuojam. O kap smagu! Važavom ir vienu arkluku važu ar brikeliu. Paskui, kap mano vyras darė guminius jau ratus, tai cik juokas. Ir nekratė tep kap gelažiniais ratais. Dabar tep žmonės neina in bažnyčių, kap seniau. Kojom spardė, stūmdė iš Sainų bažnyčos – ir vis ciek ėjom. Būdavo, lenkai išstato alkūnes an durų ir neinlaidza, alia nepasdavė, nenuslaido lietuviai, ir jau. Ca gi lenkai užaiviai, o lietuviai nuo sanovei šitų bažnyčių ir kunigus užlaikė, kiek galėjo, prieg bažnyčiai ir dzyrbo, ir dapadėj, rėmė, kiek galėjo, kas kuom.

Nuvej tus gyvenimas nežnia kur ir kadu. Seniau tai daugiau blogo kap gero buvo. Cik kas gero, tai graicau pasmiršta, užtai mažu atrodo, kad jo mažau. Alia raikia dzaugcis kožu dzienuki, kol kruci žmogus da. Va kol vaikščioji, tai sanysta ne tokia baisi, nēr ko bėdavoc.

E. P.: Ačiū Jums, miela Maryte, už pasakojimus. Linkiu dar daug gražių gimtadienių.

Vasario 17 d. 60-ąjį gimtadienį švęs
Aldutė Zdanienė.

*Daug, daug vilčių, minčių, svajonių
Širdis sutiks ir išlydės,
O metai kaip tie paukščiai tolin
Skubės ir vėl skubės.
Tebūnie ilgas Jūsų kelias
Ir toliai saulės sklidinai,
O metai kaip sraunus upelis
Tegul gaivina laimės vilnimis.*

Ta proga sveikina

Sūnus Darius su žmona ir anūkai

*Gražiausių metų leiski palinkėti,
Te niekad os nebus rudens.
Pavasariai tebus džiaugsmu nusėti
Ir laimė širdyje gyvens.
Giedrų dienų Tau palinkėsime,
Daug sukakčių sutikti dar,
Pačių gražiausių metų, laimės ir sveikatos,
Laimingai ir ilgai gyvent.*

80-ojo gimtadienio proga **Kazimierą Kraužlį**
iš Pelelių kaimo sveikina

Brolis Juozas su šeima

*Pažvelkite, Mamyt, pro langą –
Kaip tyliai snaižės krenta...
Tegu ir Jūsų širdį brangią
Vien laimė ir ramybė lanko.*

Vardadienio proga mylimą Mamą
Marytę Baguckienę iš Žvikelių
sveikina bei sveikatos ir dar ilgų
gyvenimo metų linki

Dukra Onutė su šeima

Šių metų vasario 11 d. **Stasys Grigutis**
švęs 60 metų jubiliejų.

*Ne skaičiai nulemia metus, o mūs keliai, darbai ir mintys.
Tài, kuo praturtinam kitus, mokėdami save dalinti.
Tad būkite visada toks, kokį mes mylim ir pažįstam,
Su šypsena gera, jaukia ir siela, sklidinai jaumystės!*

Ta proga daug sveikatos, džiaugsmo ir Dievo
palaimos linki

**Sūnus Rimas su žmona Danguole ir
anūkai Alma ir Dainius**

ŠILTINIMAS PUTOMIS

CELS

Reikliems

Viktoras Misiukonis, tel. 534 535 288
www.cels.pl

PARDUODU

1310 m² statybinį sklypą Punske.
Kaina sutartinė.

Tel. 883 121 114

Lietuvos žiniasklaida

2017 01 26 – 02 08

Šalyje turbūt nėra dienos, kad žiniasklaida nepraneštų apie nužudymus, smurtą artimoje aplinkoje, žiaurų elgesį su vaikais. Tačiau sausio pabaigoje visa Lietuva buvo sukrėsta protu nesuvokiamo nusikaltimo: kaip įtariama, mamos ir jos sugyventinio sumuštas dėl to, kad nesugebėjo prisiminti skaičių, mirė ketverių metų berniukas iš Kėdainių.

Portalai tiesiog sprogo nuo tūkstančių pasipiktinusių piliečių neigiamų komentarų, skirtų ir įtariamiesiems žudikams, ir valdžios institucijoms. Kritikuotas pareigūnų neveiklumas, abejingumas, formalus pareigų atlikimas.

Jau prieš metus visoje šalyje didelio atgarsio sulaukė atsitikimas tame pačiame Kėdainių rajone, kai tėvas, vėliau pripažintas nepakaltinamu, sumetė į šulinį du savo vaikus. Tada buvo sujudę visi: nuo Prezidentūros iki Vaiko teisių apsaugos tarnybos. Imta ieškoti kaltų, o jų ieškant paaikšėjo, kad ir įstatymų trūksta, ir tarnybų veikla ne iki galo reglamentuota, ir darbuotojų neužtenka. Atrodė, kad po šios tragedijos jau tikrai vaikai bus apsaugoti nuo baisių nusikaltimų.

Deja, kaip Lietuvoje įprasta, ir po šio žvėriško nužudymo pasirodė, kad viskas „pagerėjo“ tik popieriuje. Baisiausia, kad šiemet nužudytas keturmetis prieš porą mėnesių darželyje skundėsi, jog yra mušamas, motina dėl to apklausta policijoje, bet teigė, kad vaikelis nukrito nuo laiptų, jo niekas nemušė. Patikėjus jos žodžiais, byla buvo nutraukta.

Dabar ir vėl keliamas klausimas, kodėl įvyko tokia tragedija, kas kaltas? Ir vėl tarnybos savo kaltės nežvelgia.

Tačiau absoliuti ir komentuojančiųjų, ir žurnalistų dauguma piktnosi įgrisusiu tarnybų neveiklumu ir abejingumu bei sakė netikintys, kad kažkas šalyje keisis.

„Žurnalistas ir keliautojas Vytautas Radzevičius pratrūko, – rašė lrytas.lt. – Po šalį sukrėtusio įvykio, kai Kėdainiuose tėvai iki sąmonės netekimo sumušė savo keturmetį vaiką, Vytautas feisbuke tarė žodį valdžiai. „Lietuvoje vėl miršta (duokdie kad taip neįvyktų) suaugusiųjų sumuštas vaikas. Tuo metu, kai buvo glaištomas dviejų „politikų“ ir mašinos santykių trikampis, buvo atmestas įstatymas, draudžiantis vaikams taikyti fizines bausmes. Šlykštu, apgailėtina ir nesuvokiama. Po tokio sprendimo jūs, valdžia, esate šio ir kitų tokių nusikaltimų bendrininkai. Ir pagal jūsų logiką jums taip pat reiktų daužyti galvas, kol pradėsite elgtis kaip reikia. Bent pasakykite, kiek vaikų dar reikia sumušti ir nužudyti, kad jūs bent kažką nuspręstumėte?“ – rašė V. Radzevičius.“

Kovo 11-osios akto signataras Aloyzas Sakalas portale delfi.lt, rašinyje „Kas kaltas dėl žudomų vaikų: įstatymų stygius ar pareigūnų nenoras juos vykdyti?“ kėlė klausimą, ar tikrai Baudžiamajame kodekse (BK) trūksta straipsnių, kurie numato bausmes už bet kokį smurtą prieš vaikus. Autorius pateikė keturis BK straipsnius, reglamentuojančius bausmės skyrimą dėl smurto prieš vaikus. Tačiau A. Sakalas akcentavo dar vieną, jo nuomone, labai svarbų, specialųjį 229 BK straipsnį, kuriame kalbama apie pareigūnus, neatliekančius savo pareigų. Šis straipsnis numato ir bausmes už tarnybos

pareigų neatlikimą.

„Šiame straipsnyje ir užkoduota visa problemos esmė: pareigūnų nenoras vykdyti savo pareigas. Šie pareigūnai – tai, visų pirma, Vaiko teisių tarnybos darbuotojai, kurių šventa pareiga nedelsiant informuoti teisėsaugininkus apie smurtą prieš vaikus. Šie pareigūnai, tai ir tie policijos darbuotojai, kurie tik abejingai stebi įvykius rizikos šeimose. Tie pareigūnai – tai ir prokurorai, kurių pareiga pradėti ikiteisminį tyrimą ne tik smurtautojams, bet ir pareigūnams, nevykdantiems savo tiesioginių pareigų. Šiems visiems asmenims ir taikytinas BK 229 straipsnis. Ir jeigu taisyti BK, tai aš siūlyčiau nebent iš BK 229 straipsnio išbraukti žodžius „dėl neatsargumo“. Neatsimenu nei vieno atvejo, kada kuris nors pareigūnas būtų nubaustas pagal BK 229 straipsnį. O kol taip bus, tol tikimybė sulaukti naujų tragedijų bus didelė. O mes tik piktnsimės ir liūdėsime, deginsime žvakeles ir taisytime įstatymus“, – rašė autorius.

Po šio kraupaus nusikaltimo eilinių kartą prabilo ir su kasdieniu nusikaltimu prieš vaikus susiduriantys gydytojai. Portale lrytas.lt išspausdintas interviu su Vilniaus universiteto Santariškių klinikų Vaikų ligoninės Priėmimo-skubios pagalbos skyriaus vedėja gydytoja ortopedė-traumatologe Ingrida Sapagovaite, kuri tokius atvejus mato kone kasdien. Pasirodo, kad žiniasklaidos paviešinami keli ar keliolika įsimintų atvejų – tik lašas jūroje.

„Kasmet smurtą patyrusių vaikų sulaukiame 300–400. Kalbu apskritai: tiek sužalotų gatvėje, tiek mokykloje, tiek namuose, tiek bandžusių

prieš save pakelti ranką. Jau antri metai, kai suaktyvinome ir užtikrinome išskirtinę priežiūrą tokiais atvejais. Tačiau, žiūrint į praėjusių metų statistiką, smurtą patyrusių vaikų 2016-aisiais sulaukėme pusės tūkstančio.“ – Norite pasakyti, kad 500 vaikų vien jūsų ligoninėje atvyko dėl smurtinių sužalojimų? – „Taip, į mūsų Priėmimo-skubios pagalbos skyrių pernai atvyko 501 vaikas, patyręs kokį nors smurtą. Dar negaliu pasakyti, ar smurto atvejų iš tiesų padaugėjo, ar skaičiai padidėjo dėl aktyvesnio mūsų medikų dėmesio nepriežiūros atvejams. Tačiau manau, kad tai tikrai negalėjo nulėmti tokio padidėjimo, todėl galima prielaida, jog ir smurto atvejų iš tiesų būta daugiau.“

Žiniasklaida skyrė dėmesio ir artėjantiems Tėvynės sąjungos-Lietuvos krikščionių demokratų (TS-LKD) partijos pirmininko rinkimams. Tiesa, dar iki rinkimų atsirado nemaža trintis tarp bendrapartiečių konservatorių ir krikščionių demokratų. Mat dabartinis partijos vadovas Gabrielius Landsbergis pasiūlė, kad partijos pavadinime liktų tik „Tėvynės sąjunga“.

„G. Landsbergis įsiutino krikdemus: pasekmės gali būti nenuspėjamos“, – apie tai rašė portalas delfi.lt. „Krikdemai pasipiktino ir pareiškė, kad taip jie stumiami iš partijos, o G. Landsbergis teigia, kad reikia koncentruotis į tai, kas partiją telkia, o ne kas skiria. (...) „Kalbos apie tai, kad reikia trumpinti pavadinimą, jį keisti, neva jis kam trukdo, yra provokacija, bandymas žiūrėti, kaip bus reaguojama, ar neįvyks ko nors partijoje. Aš galiu tiesmukai pasakyti, kad, matyt, tai yra šitų žmonių, kurie tą idėją kelia, galvojimas, ar skils partija, ar įvyks partijos skilimas. Sakau tiesiai. Nes pavadinimo keitimas šitaip autokratiškai nuleidžiant idėją be jokios diskusijos su bendruomene, na, yra neleistinas, tai bandymas primesti savo valią tikintis

daugumos balsų. O pasekmės gali būti nenuspėjamos“, – sako partijos Krikščionių demokratų bendrijos pirmininkas Valentinas Stundys.

Pasak politiko, pavadinimo trumpinimas savyje slepia gilesnę prasmę: tai bandymas nulėmti, kuria kryptimi pasuks partija – liberalumo ar krikščioniškosios demokratijos.“

„Žinių radijo“ laidoje „Opozicija“ G. Landsbergis kalbėdamas apie artėjančius TS-LKD vadovo rinkimus sakė jaučiąs savo linijos palaikymą iš partiečių, o klausiamas apie siūlymus partijos pavadinime atsisakyti LKD ir vadinti „Tėvynės sąjunga“ sakė: „Aš tai iškėliu kaip filosofinį klausimą. (...) Nereikia užsišifruoti ant dviejų pavadinimų, kad esame dvi organizacijos, kurios konkuruoja, kaišioja viena kitai pagalius, neranda tapatybės, stengiasi išgryninti, ko mes turime daugiau: ar krikdemų, ar konservatorių. Mus vienija Tėvynė. Žmonės iš regionų pritarė šiai minčiai.“

Tuo metu žiniasklaidoje pasirodė informacija, jog TS-LKD vadovo rinkimuose padėti savo anūku Gabrieliumi Landsbergiu – senelio skydas ir kalavijas“, apie tai rašė: „Tik mano anūkas gali išgelbėti ir partiją, ir Lietuvą, o visi, kurie kėsina si į jo vietą, užsiima paprasčiausia destrukcija. Maždaug taip galima reziumuoti agitacinę kampaniją už dabartinį konservatorių pirmininką G. Landsbergį, kurios griebėsi jo senelis V. Landsbergis. Anūko konkurentus jis triuškina griežtai – tai sąmokslininkai, kurie dėl savo ambicijų ir keršto troškimo daro viską, kad pašalintų G. Landsbergį, ir nepaiso jokių nuostolių, kuriuos patiria visa partija.

(...) V. Landsbergis net kone atvirai pirštu beda į kai kuriuos kenkėjus, pirmiausia turėdamas omenyje krikdemą Žygimantą Pavilionį. Mat

šis itin aktyviai agitavo partiją eiti į valdančiąją koaliciją su „valstiečiais“, o partijos užkulisiuose sklandė kalbos, esą jis puoselėjo viltis tapti užsienio reikalų ministru ir net dėl to asmeniškai derėjosi su „valstiečiais“.

Anot žurnalisto, nors jaunesnysis Landsbergis laikomas rimčiausiu kandidatu, tačiau rinkimuose gali prireikti antrojo turo. Stipriausia ir aršiausia prieš dabartinę TS-LKD vadovybę nusiteikusi jėga – krikdemiškas partijos sparnas, kuris pradeda grasinti net atskilimu.

Tuo metu portalas 15min.lt perleikė keturių kandidatų užimti partijos vadovo postą mintis, išsakytas debatuose Lietuvos nacionalinėje bibliotekoje.

G. Landsbergis pripažino, kad nesėkmę Seimo rinkimuose lėmė klaidos: „Viena esminių – pasitikėjimas „valstiečiais“ ir Ramūnu Karbauskiu (Lietuvos valstiečių ir žaliųjų sąjungos (LVŽS) pirmininku) kaip partneriu.“ Jo teigimu, konservatoriai gali remti LVŽS darbuose, bet ne „kailinių ir džipų skandaluose“: „Mes galėsime kalbėti apie urėdijų reformą, kalbėsime apie universitetų jungimą – protingi darbai bus remiami, bet R. Karbauskis nebus remiamas.“

Ž. Pavilionis išplėtojo G. Landsbergio teiginį apie TS-LKD frakcijos Seime opoziciją LVŽS pridurdamas, kad partija nėra opozicija R. Karbauskio rinkėjams, ir paragino nenurašyti Lietuvos piliečių, kurie sukilo ir daugiausiai Seimo nario mandatų atidavė „valstiečiams-žaliesiems“.

Konservatorius Mykolas Majauskas siūlė partijai suteiktą visuomenės pasitikėjimą paversti realiais darbais sprendžiant socialines problemas, padedant dirbančiam šeimai. „Reikia padaryti konkrečius darbus, kartais perlipant partines ribas“, – teigė jis.

Pirmasis rinkimų turas vyks vasario 11–12 dienomis. Antrasis, jei prireiks – po savaitės.